วารสาร

ธรรมมาตา

ธรรมาศรมธรรมมาตา Dharma Mātā Hermitage.

ปีที่ ๑๖ เล่มที่ ๒ กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ธรรมาศรมธรรมมาตา Dharma Mātā Hermitage.
ปีที่ ๑๖ เล่มที่ ๒ กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
วารสาร ธรรมมาตา

๔๗

วารสารธรรมมาตา
เป็นเพื่อนธรรมของผู้ใฝ่ธรรมทุกท่าน

วารสาร
ธรรมมาตา
ธรรมาศรมธรรมมาตา Dharma Mātā Hermitage

ปีที่ ๑๖ เล่มที่ ๒ กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

วัตถุประสงค์

๑. *เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เพศมารดามีความสนใจความเป็นบัณฑิต ในทางธรรมให้มากยิ่งขึ้น*
๒. *เพื่อเผยแพร่งานและกิจกรรมของธรรมาศรมธรรมมาตา*
๓. *เพื่อเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับธรรมาศรม - ธรรมมาตา*
๔. *เพื่อเป็น**เพื่อนธรรม**ของผู้ใฝ่ธรรมทุกท่าน*

เจ้าของ
ธรรมทานมูลนิธิ

ที่ปรึกษา
เมตตา พานิช

กองบรรณาธิการ
สุดา โกยวิวัฒน์ตระกูล, ชีวนันท์ พรถิระมงคล
สุภาวิณี วิบูลย์เขตร์, มนสิกุล โอวาทเภสัชช์

สำนักงาน
ธรรมาศรมธรรมมาตา (วารสารธรรมมาตา)
อาคารคณะธรรมทาน
๖๘/๑ หมู่ ๖ ต. เลม็ด อ. ไชยา
จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๙๐-๓๒๙๖
e-mail : dharmamata@hotmail.com
IDLINE : PHAWITA2498

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา ของธรรมสภา
เลขที่ ๑/๔๕ ถนนบรมราชชนนี ๑๑๙ เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๘-๗๙๔๐ ๐-๒๔๔๑-๑๕๓๕
โทรสาร ๐-๒๔๔๑-๑๔๖๔ ๐-๒๔๔๑-๑๙๘๓

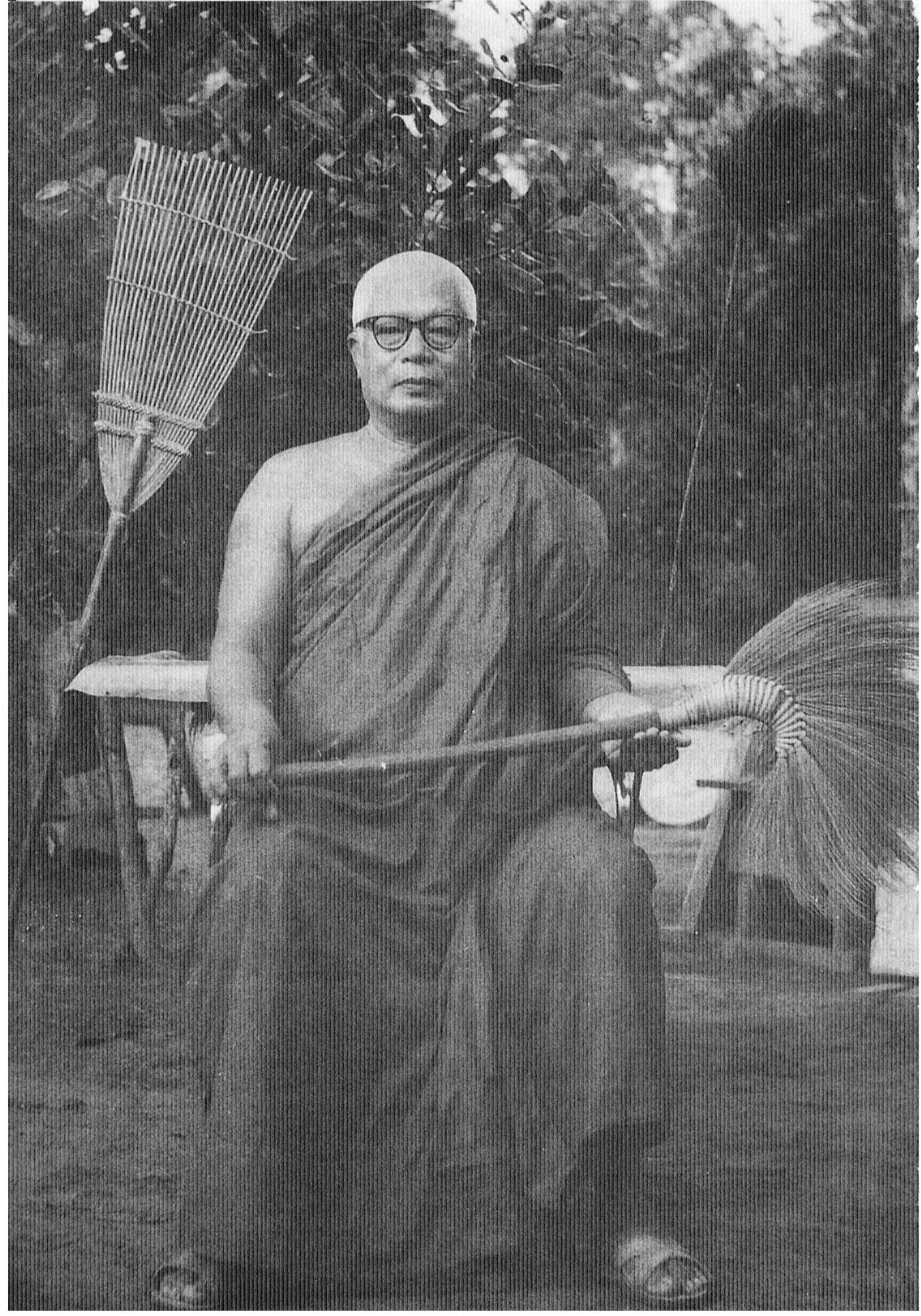

ธรรมะ คือ ไม้กวาด ประหลาดเหลือ

...น้ำในทะเลตามปกติมันควรจะเรียบเป็นหน้ากลอง เพราะธรรมชาติเดิมของน้ำมันเรียบอย่างนั้น แต่ที่มันไม่เรียบหรือกลายเป็นคลื่นใหญ่ ๆ ก็เพราะลมพายุ แผ่นดินไหว หรือแม้แต่การแล่นเรือ จิตใจของคนเราก็เป็นอย่างเดียวกัน คือมันควรสงบ ไม่วุ่นวายเป็นปกติวิสัย ถ้าจิตใจเกิดหวั่นไหวผิดธรรมดาไป ก็เป็นเพราะมีสิ่งใดมากระทบกระเทือนความนึกคิดของเรา

งานด้านปฏิบัติธรรมจึงมีอย่างเดียวคือ อย่าให้สิ่งแวดล้อมทำจิตใจของเราให้หวั่นไหวไปตามอารมณ์ได้ นี่คือการรักษาพรหมจรรย์ที่ถูกต้อง เป็นการปฏิบัติธรรมที่ลัดที่สุดของทุกศาสนา โดยไม่จำเป็นต้องเสียเงินเสียทองหรืออะไร ๆ เลย เพียงทำตนให้เป็นเหมือน "**ไม้กวาด**" คอยจ้องกวาดสิ่งสกปรกที่จะมาเกาะจิตใจ หรือความนึกคิดของเรา ถ้าเราหมั่นระวังจิตใจก็จะประภัสสรตามสภาพเดิมแท้ของมัน ความสงบสุขก็จะมีอยู่เรื่อยไป ดุจเราหมั่นซักเสื้อผ้ารักษาให้ขาวสะอาดไว้ตามสภาพเดิมของมันนั่นเอง เคยมีผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์โดยการพิจารณาผ้าที่สะอาดซึ่งกลายเป็นผ้าที่สกปรกไป เพราะสิ่งสกปรกเกิดขึ้นในภายหลัง

นอกจากคอยกวาดสิ่งสกปรกให้ออกไปจากความนึกคิดแล้ว ควรรู้จักคลุมจิตใจอย่าให้กิเลสลอยเข้ามาเกาะมันได้ด้วย แบบเดียวกับการเอาผ้าหรือสิ่งใดคลุมข้าวของที่สะอาดอยู่แล้ว มิให้ฝุ่นละอองเกาะได้ฉันนั้น ฝุ่นสกปรกของจิตใจก็ได้แก่ ความโลภ โกรธ หลง งมงาย และความเห็นแก่ตัวจัด จะเรียกว่า ความอยาก ความยึด ความยุ่ง ก็ได้ เรียกว่า ตัณหา อุปาทาน ก็ได้ กล่าวคือ กิเลสชนิดต่าง ๆ นั่นเอง ซึ่งถ้าใครลงมือกวาดได้บ้างแล้ว ก็จะเริ่มเป็นพระอริยบุคคล ถ้ากวาดออกได้หมดก็เป็นพระอรหันต์...

พุทธทาสภิกขุ

จากธรรมเทศนาเรื่อง พุทธธรรมกำมือเดียว

ธรรมะคือ ไม้กวาด ประหลาดเหลือ
ใครไม่เชื่อ ก็ยังไกล ไม่มีหวัง
จะได้พบ ธรรมะ เร่งระวัง
เชื่อก็ตั้ง- ตา"กวาด" อย่าพลาดเลย

ธรรมะคือ ไม้กวาด ประหลาดเหลือ
ใครไม่เชื่อ ก็ว่าบ้า นิจจาเอ๋ย
ธรรมะจัก เป็นไฉน ไม่คุ้นเคย
จึงชวดเชย ใช้ธรรมะ ชะล้างใจฯ

ธรรมะคือ ไม้กวาด ประหลาดเหลือ
ตัวฉันเชื่อ มั่นคง ไม่สงสัย
กวาดภายนอก สะอาดได้ ถึงภายใน
หมั่นกวาดไป ก็หมด"กู" ดูให้ดี ฯ

พุทธทาสภิกขุ

สารบัญ

ปีที่ ๑๖ เล่มที่ ๒ กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

๔ ธรรมะคือไม้กวาด *พุทธทาสภิกขุ*

๑๒ คำว่าการปฏิบัติธรรมคืออย่างไร?
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

๑๘ ที่นี่มีคำตอบ *พระไพศาล วิสาโล*

๒๐ ศึกษาเรียนรู้ธรรม จากหนังสือธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส
-ธรรมปาฏิโมกข์ (เล่ม ๑)

๔๐ มาจ๊ะเอ๋กับความคิด
พระไพศาล วิสาโล

๕๐ หนึ่งนิรันดร *ขวัญ เพียงหทัย*

๕๖ ผู้มัวแต่อวดฉลาด *พุทธทาสภิกขุ*

๖๒ ชีวิตเปลี่ยนด้วยงานปั้น *สุชาติ สุขประสิทธิ์*

๗๒ พุทธทาสภิกขุในความทรงจำ *ณรงค์ เสมียนเพชร*

๘๔ คำตอบของหลวงปู่ชา

๘๘ วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ๒ สถาน *พุทธทาสภิกขุ*

๙๒ ข่าวจากธรรมาศรมธรรมมาตา

๙๘ สมาชิกอุปถัมภ์

๑๐๕ จดหมายถึงสมาชิก

ปก *เอื้อเฟื้อภาพโดย : อรอนงค์ ทัศนาพิทักษ์*

ในขณะที่ประเทศไทยมีประชากร ๗๐ ล้านคน เมื่อเทียบเท่ากับกองขยะที่เห็นอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นในแม่น้ำ ทะเล ข้างถนน แหล่งชุมชน ฯลฯ จนเป็นภาพคุ้นเคยกับกองขยะเหล่านั้น และคาดว่าจะมีไม่ถึงครึ่งของประชากรทั้งหมดที่มีความรับผิดชอบทิ้งขยะลงในถังที่แยกประเภทของขยะได้อย่างถูกต้อง

เราเคยตั้งคำถามกันไหมว่า ทำไมขยะในประเทศไทยจึงมีมากมายขนาดนั้น ในแต่ละวันมีขยะผ่านมือเรามากน้อยแค่ไหน ก็เพราะว่าคนไทยมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่ไม่เหมือนนานาประเทศ และพฤติกรรมของคนไทยที่โดดเด่นก็คือมีนิสัยมักง่าย ทิ้ง ๆ เพื่อให้พ้นไปจากตัวเองเร็วที่สุด โดยไม่คำนึงว่าใช่สถานที่ที่ควรทิ้งขยะหรือไม่ หลายคนเพิกเฉยประหนึ่งว่า ไม่ได้ทำอะไรผิด และเห็นเป็นเรื่องปกติในการทิ้งขยะไม่ถูกที่ถูกทาง ยิ่งในช่วงโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ที่ผ่านมา หน้ากากอนามัยทิ้งกันเกลื่อนข้างถนน

ทำอย่างไรจึงจะทำให้คนเหล่านี้มีจิตสำนึกที่ดี ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมักง่ายในการทิ้งขยะ ด้วยการใส่ใจขยะในมือแล้วพิจารณาให้ดีก่อนที่จะทิ้งมันไป น่าจะเป็นเรื่องยาก เพราะสามัญสำนึกเป็นสิ่งที่สอนกันไม่ได้ มีทางเดียวก็คือต้องมีกฎหมายเป็นข้อบังคับผู้ใดทิ้งขยะลงในพื้นที่สาธารณะ ต้องมีความผิดทั้งปรับและทั้งจำคุก

เป็นที่น่าสังเกตเรื่องขยะนี้ มักจะไม่มีผู้ใดหรือหน่วยงานใดให้ความสนใจ ขอยกตัวอย่างในจังหวัดหรือท้องถิ่น โดยเฉพาะที่หน้าวัดแห่งหนึ่ง ตลอดเส้นทางขนานกับเขตวัดมีขยะข้างถนนและที่หน้าวัดเป็นจำนวนมาก นอกจากขยะแล้วยังเป็นที่ปัสสาวะและอุจจาระของบรรดารถสิบล้อที่มาจอดพักทั้งฝั่งขาเข้าและขาออก ไม่มีหน่วยงานใดมาแก้ปัญหาเรื่องขยะ หรือไม่ก็เกี่ยงกันว่าไม่ใช่เขตของแต่ละฝ่าย ถ้าทุกหน่วยงานหรือองค์กรมีความคิดเช่นนี้ ประเทศไทยก็คงต้องจมอยู่กับกองขยะและสิ่งปฏิกูล เพราะทุกคนทุกหน่วยงานไม่ได้ใส่ใจกับสิ่งเหล่านี้ ทั้ง ๆ ที่ขยะนั้นสร้างภาวะมลพิษต่อคนและสิ่งแวดล้อมรวมถึงทัศนียภาพ

หากทุกหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ รวมถึงผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น ๆ ยังคงเพิกเฉยต่อปัญหาเหล่านี้ ประเทศไทยจะต้องติดอันดับเรื่องขยะเป็นอันดับ ๑ ของโลกในเร็ว ๆ นี้ เพราะในขณะนี้ก็ติดท็อปอันดับ ๓ ของโลกแล้ว จากการทิ้งขยะลงทะเล

ปัญหาเรื่องการทิ้งขยะของคนไทยเป็นปัญหาระดับประเทศ คงต้องฝากความหวังไว้กับหน่วยงานราชการ นักการเมือง และสังคมยุคต่อไปจำเป็นต้องมีการตระหนักและวินัยในเรื่องนี้ มีข้อกฎหมายบังคับ สร้างจิตสำนึกที่ดี ทิ้งขยะอย่างมีสติ เมื่อนั้นประเทศไทยจะมีความสะอาดเช่นเดียวกับหลาย ๆ ประเทศอย่างแน่นอน.

สุภาวิณี วิบูลย์เขตร์

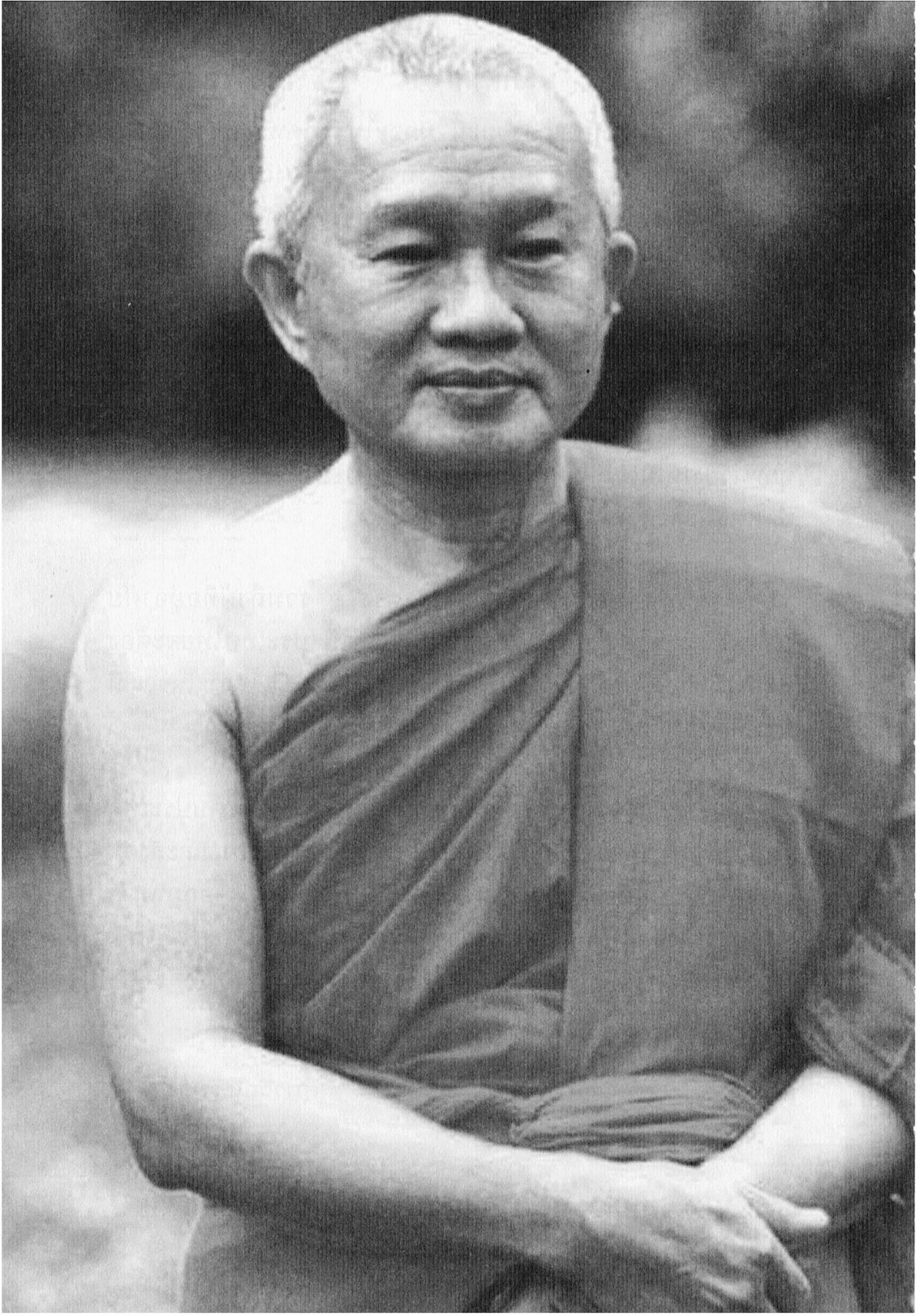

คำว่า “ปฏิบัติธรรม” คืออย่างไร?

มาทำความเข้าใจให้ถูกตรง

ปฏิบัติธรรม ก็คือ เอาธรรมมาปฏิบัติ เอาธรรมมาใช้ เอามาใช้ดำเนินชีวิต ทำการทำงาน คือเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงนั่นเอง

เมื่อปฏิบัติธรรม ก็หมายถึงว่า เอาธรรมมาใช้ในชีวิตจริง หรือเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต ถ้ายังไม่ได้ใช้ ก็ไม่เรียกว่าเป็นการปฏิบัติ

คำว่า “ปฏิบัติ” นี้ เดิมนั้นแปลว่า “เดินทาง” มาจากภาษาบาลีของเดิมนี้มีคำคล้าย ๆ กันอีกคำหนึ่งคือ “ปฏิปทา”

ปฏิปทา แปลว่าอะไร จะเห็นได้ในคำว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่เราแปลกันว่า “ทางสายกลาง” มัชฌิมา แปลว่า สายกลาง และปฏิปทาแปลว่า ทาง คือ ที่ที่จะเดิน คำว่าปฏิปทา ก็คือที่ที่จะเดิน

คำว่า ปฏิปทา กับคำว่า ปฏิบัติ นี้เป็นคำเดียวกัน รากศัพท์อันเดียวกัน ถ้าเป็นกริยาก็มีรูปเป็น ปฏิปชฺชติ เช่นในคำว่า “มคฺคํ ปฏิปชฺชติ” แปลว่า เดินทาง

เพราะฉะนั้น ปฏิปชฺชติ มาเป็น ปฏิบัติ หรือเป็น ปฏิปทา ก็ตามก็แปลว่า การเดินทาง หรือแปลว่า ทางที่เดิน

ถ้าเป็นการเดินทางก็นิยมใช้ในรูปว่า "ปฏิปตฺติ" หรือไทยใช้ว่า "ปฏิบัติ" ถ้าเป็นทางที่เดินก็นิยมใช้ "ปฏิปทา" เพราะฉะนั้น เราเอาถ้อยคำสำหรับสิ่งที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง มาประยุกต์ใช้ในทางนามธรรม

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรม ก็คือ เอาธรรมมาใช้ในการเดินทางชีวิต หรือเอามาช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง หรือเอามาช่วยในการเดินทางชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตนั้นเป็นไปด้วยดี

การปฏิบัติธรรมก็จึงเป็นเรื่องกว้างๆ ไม่เฉพาะการที่จะปลีกตัวออกจากสังคม ไปอยู่ที่วัด ไปอยู่ที่ป่า แล้วก็ไปนั่งบำเพ็ญสมาธิอะไรอย่างนั้น ไม่ใช่แค่นั้น อันนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่ง เป็นการพยายามนำธรรมมาใช้ในขั้นลึก ในการที่จะฝึกฝนจิตใจอย่างจริง ๆ จัง ๆ ถ้าจะเรียกเป็นภาษาสมัยใหม่ การปลีกตัวไปปฏิบัติแบบนั้น ก็เรียกว่าเป็นการปฏิบัติแบบ intensive เป็นการปฏิบัติแบบเข้มข้น หรือลงลึกเฉพาะเรื่อง

ที่จริงนั้น การปฏิบัติธรรมต้องมีตลอดเวลา เรานั่งกันอยู่ในที่นี้ก็ต้องมีการปฏิบัติธรรม คือเอาธรรมมาใช้ เมื่อปฏิบัติสิ่งนั้นทำสิ่งนั้นอย่างถูกต้อง ก็เป็นการปฏิบัติธรรม

ดังนั้น ถ้าตนมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน มีความขยันหมั่นเพียรตั้งใจเล่าเรียน เล่าเรียนให้ได้ผล ก็เป็นการปฏิบัติธรรม เช่น เล่าเรียนโดยมี อิทธิบาท ๔

มีฉันทะ พอใจรักในการเรียนนั้น

มีวิริยะ มีความเพียร ใจสู้

มีจิตตะ เอาใจใส่ รับผิดชอบ

มีวิมังสา คอยไตร่ตรอง ตรวจสอบ ทดสอบ ทดลองให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

อย่างนี้ก็เรียกว่า "ปฏิบัติธรรม" หรือในการทำงานก็เหมือนกัน

แม้แต่ออกไปในท้องถนน ไปขับรถ ถ้าขับโดยรักษากฎจราจร ขับเรียบร้อยดีไม่ประมาท มีความสุภาพ หรือลึกเข้าไป แม้กระทั่งว่าทำจิตใจให้สบาย ไม่เครียด มีความผ่องใสสบายใจในเวลาที่ขับรถนั้นได้ ก็เป็นการปฏิบัติธรรมในระดับต่าง ๆ

แล้วแต่ว่าใครจะสามารถเอาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต หรือในการทำกิจหน้าที่นั้น ๆ ให้ได้ผลแค่ไหนเพียงไร ก็เรียกว่า "ปฏิบัติธรรม" ทั้งนั้น

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมที่แท้จริงนั้น ต้องมีอยู่ตลอดเวลา เพราะเราทุกคนมีหน้าที่ต้องดำเนินชีวิตให้ดีงามถูกต้อง

แม้แต่การนั่งฟังปาฐกถานี่ ก็มีการปฏิบัติธรรม เมื่อตั้งใจฟัง ฟังเป็น ใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่รับฟังนั้น ทำให้เกิดปัญญาขึ้น ก็เป็นการปฏิบัติธรรมทั้งนั้น

เป็นอันว่า การปฏิบัติธรรมนี้ เป็นเรื่องที่กว้างมาก หมายถึงการนำเอาธรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต หรือการทำกิจทำงาน ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ทำทุกเรื่องทุกอย่างให้ถูกต้อง ให้ดี ให้เกิดผลเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้เข้าถึงชีวิตที่ดีงามมีความสุขที่แท้จริงนั่นเอง เป็นการ "ปฏิบัติธรรรม"

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(ป. อ. ปยุตฺโต)

จากหนังสือ "ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง"

การงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม

อันการงาน คือคุณค่า ของมนุษย์
ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย
ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ
ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม ฉ่ำซึ่งจริง

เพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม
กุศลกรรม กล้ำปนมา มีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบ ก็เปรียบคน ฉลาดยิ่ง
นัดเดียววิ่ง เก็บนก หลายพวกมา

คือการงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติ
มีสมาธิ ขันติ มีอุตสาห์
มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา
มีศรัทธา และกล้าหาญ รักงานจริง

พุทธทาสภิกขุ

ที่นี่...
มีคำตอบ

ถาม

ไม่เข้าใจว่าความคิดกับปัญญาต่างกันอย่างไร และถ้าความคิดไม่ใช่ปัญญาแล้วปัญญาคืออะไร หรือว่าปัญญานั้นรู้ได้เฉพาะตน

ตอบ

ปัญญามีหลายระดับหลายประเภท ส่วนใหญ่ต้องอาศัยความคิด แต่เป็นความคิดที่ช่วยแก้ปัญหา ไม่ใช่เพิ่มปัญหา เช่น เงินหายตั้งแต่อาทิตย์ที่แล้ว ป่านนี้ก็ยังคิดถึงมันอยู่ รู้สึกเสียใจมาก แบบนี้เป็นความคิดที่ไม่ใช่ปัญญา

แต่ถ้าคิดได้ว่านึกถึงมันก็เปล่าประโยชน์ มีแต่จะทำให้เสียใจ เสียเงินแล้ว จะเสียใจอีกทำไม การคิดอย่างหลังนี้เรียกว่าปัญญาก็ได้ เมื่อถูกคนต่อว่าด่าทอ ก็โกรธ คิดหาทางแก้แค้นเขาจนจิตใจรุ่มร้อน นอนไม่หลับ อย่างนี้เป็นความคิดที่ไม่ใช่ปัญญา แต่ถ้าได้คิดว่า ความโกรธนั้น เผาลนจิตใจของเรา ยิ่งโกรธตัวเองก็ยิ่งทุกข์ ฉะนั้น จะโกรธหรือคิดแก้แค้นเขาไปทำไม การคิดอย่างนี้เรียกว่าปัญญาได้ บางคนก็เรียกว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.)

อย่างไรก็ตามปัญญาขั้นสูงสุดในมุมมองของพุทธศาสนา ไม่ใช่ความคิด แต่เป็นการเห็นความจริงอย่างแจ่มแจ้ง เช่น เห็นว่า สิ่งทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่สามารถยึดมั่นถือมั่น ได้เลยสักอย่าง ทำให้จิตหลุดพ้นจากความทุกข์ ปัญญาแบบนี้เรียกว่า wisdom ไม่ใช่ intelligence อย่างที่ยกมาข้างต้น การบำเพ็ญภาวนา ที่เรียกว่า "วิปัสสนา" ก็เพื่อให้เกิดปัญญาดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้จิต เป็นอิสระจากความทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง

ปัญญาอย่างนี้รู้ได้เฉพาะตน แม้สามารถพูดหรือแสดงได้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้แก่ใครจนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งได้ ต่างจากความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ หากเข้าใจก็เกิด ปัญญาแบบ intelligence ได้ เช่น ปัญญาที่เกิดจากการอ่านตำรา หรือฟังคำบรรยาย.

พระไพศาล วิสาโล

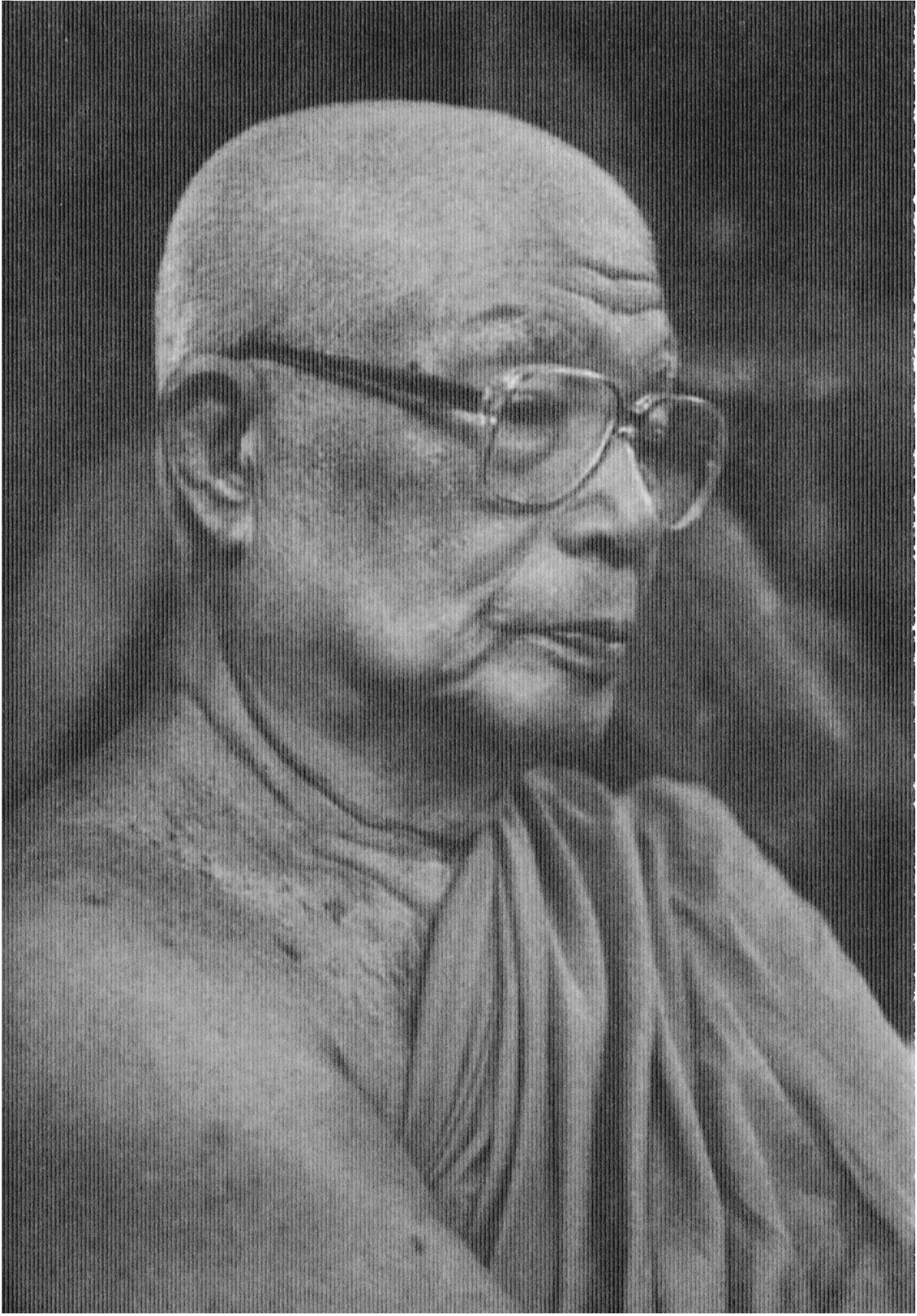

ธรรมปาฏิโมกข์ (เล่ม ๑)

ย่นความจาก : ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส

ภาพ ธรรมทานมูลนิธิ

พุทธทาสภิกขุ, ธรรมปาฏิโมกข์, ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส,
พิมพ์ครั้งที่ ๓, สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ, ๒๕๕๔.
(ลำดับพิมพ์เลขที่ ๑๔, เลขประจำเล่ม ๓๑, ๕๑๖ หน้า)

ธรรมปาฏิโมกข์

๗ คนไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะ

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๐

ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีมะแม

ในวันนี้อยากจะพูดเรื่อง คนไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรม แต่กลับให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมอย่างยิ่ง

เนื่องจากระยะนี้ มีคนมาหาบ่อย ๆ เป็นคนประเภทที่ให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะ แม้ว่าจะทำไปโดยไม่รู้สึกตัว คนเหล่านี้คือคนที่เป็นทุกข์เป็นร้อน หรือเป็นโรคเส้นประสาท แล้วก็วิ่งมาที่นี่ ขอให้ช่วยสักที มาขอบวชบ้าง ขออะไรบ้าง แต่แล้วก็ยังไม่ทันได้บวช พอรุ่งขึ้นก็บอกว่าไม่ไหว ยุ่งยากลำบาก และร่างกายเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ลากลับไป รวมความแล้ว เป็นคนที่กำลังมีความเดือดร้อนขนาดหนักด้วยจิตใจของตัวเอง ด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่กำลังเกิดอยู่ กำลังจะเป็นบ้าตาย เหล่านี้เป็นโรคเส้นประสาทอย่างหนักอยู่

ธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาด้วยจิตใจที่ยังดี ๆ อยู่

เขามีแต่จะเอาข้างเดียว คนชนิดนี้มีแต่จะเอาข้างเดียว ไม่มีให้ใคร ไม่เสียสละให้ใคร พอทุกข์ร้อนขึ้นมา ก็วิ่งมาหาวัด มาหาพระ มาให้ช่วยสอนธรรมะดับทุกข์ให้ที นี่เขามาตามธรรมเนียม ก่อนนี้ก็ไม่เคยรู้ว่าธรรมะจะช่วยได้ ถ้าเชื่อว่าธรรมะจะช่วยได้ เขาก็ควรจะเคยสนใจธรรมะบ้าง นี่ไม่สนใจเลย พอเกิดเรื่องขึ้นมา ก็วิ่งมาตามธรรมเนียมว่าช่วยที ก็ช่วยไม่ได้ เพราะว่ามันไม่ใช่เรื่องเพิ่งเกิด เขาเป็นโรคเส้นประสาทขนาดหนักมาก่อน จะฟังเรื่องธรรมะถูกได้ง่าย ๆ หรือ? ธรรมะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาด้วยจิตใจที่ยังดีจริง ๆ ใจคอยังดี ๆ อยู่ ถ้ารู้ธรรมะชนิดเป็นเครื่องป้องกันตัว เป็นหลักสำหรับปฏิบัติธรรมะก็สามารถป้องกันไม่ให้เสียใจหรือไม่ให้น้อยใจ หรือพูดอย่างนี้ดีกว่าว่า ธรรมะป้องกันไม่ให้เสียใจจนเป็นโรคเส้นประสาท

คนโดยมากผิดหวังเรื่องผู้หญิง เรื่องครอบครัว พวกนี้โง่เขลาจนไม่รู้ว่า เรื่องครอบครัวเป็นอย่างนี้เอง และธรรมะจะแก้ได้อย่างไรก็ไม่เคยเอาใจใส่ อายุเข้าไปตั้ง ๓๐๔๐ แล้ว ยังไม่รู้ว่าธรรมะมีไว้สำหรับดับทุกข์ เขาไม่สนใจ! นี้เรียกว่าให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะอย่างยิ่ง มีแต่จะเอาท่าเดียว จะเอาประโยชน์จากธรรมะท่าเดียว ไม่ยอมลงทุนให้แก่ธรรมะ คือไม่ยอมลงทุนศึกษา นี่คือคนพวกนี้ ที่ให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะอย่างยิ่ง โดยไม่ยอมศึกษาเลย พอเดือดร้อนจึงจะวิ่งมาหาธรรมะ

ทีนี้ พวกชาววัดชาววา หรือว่าแม้ที่เป็นอุบาสก ทำตนเป็นอุบาสก คิดว่าจะพึ่งธรรมะอยู่นั่นแหละ ก็ยังไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะอย่างเพียงพออยู่นั่นเอง คือสนใจแต่ตามธรรมเนียมประเพณี สนใจตามสะดวก แล้วก็สนใจนิด ๆ หน่อย ๆ ไม่มากเท่าที่สนใจเรื่องลูกเรื่องเมีย เรื่องลูกเรื่องหลาน เรื่องเหลน เรื่องเงินเรื่องทอง เรื่องข้าวของ จิตใจที่สนใจธรรมะมีปริมาณน้อยกว่ากันมาก นี่ธรรมะก็ช่วยไม่ได้ หรือไม่ช่วย เพราะว่าเป็นคนไม่ยุติธรรม

อย่าว่าแต่พวกที่จะไม่สนใจเลย แม้พวกที่ทำท่าว่าในใจอยู่นี้ก็ยังไม่พอ จิตใจถูกเอาไปใช้ในทางอื่นมากกว่าในทางธรรม ถ้าไปเปรียบเทียบส่วนกันดู ถึงแม้พระเณรเรานี่ก็เหมือนกัน เวลาสนใจแล้วกำลังใจทั้งหมดทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นสนใจในธรรมะกี่เปอร์เซ็นต์ สนใจในเรื่องอื่นกี่เปอร์เซ็นต์ สนใจเรื่องดีเรื่องเด่น เรื่องอื่น ๆ นั้นกี่เปอร์เซ็นต์ ถ้าน้อยเกินไปในการที่สนใจธรรมะ ก็แปลว่าไม่ยุติธรรม แล้วเมื่อธรรมะไม่ช่วยก็ไม่ต้องโทษกัน นี่! ให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะไม่น้อย ทั้งที่เป็นพระเณร

คนบางคนที่ไม่สนใจเลย ไม่ประสีประสา ไม่รู้ว่าธรรมะมีความจำเป็นแก่ชีวิตเลย แต่เมื่อเกิดเดือดร้อนด้วยเรื่องเขาหมายมั่นมาก เช่น เรื่องภรรยา เรื่องคู่รัก เรื่องอะไรก็ตามจึงจะมาให้ช่วยดับทุกข์ ซึ่งมีมากเสียแล้ว มันก็ดับไม่ได้ ดับไม่ทัน แล้วเวลาที่จิตใจเขาเป็นอย่างนั้น มันพูดกันรู้เรื่องยาก เพราะคนกำลังจะบ้าอยู่แล้ว พูดกันรู้เรื่องยาก

ถ้าพูดกันตรง ๆ แล้วต้องพูดว่า บรรดาผู้ที่ได้รับความอยุติธรรม ความอกตัญญู หรือความเนรคุณแล้ว ก็ไม่มีอะไรเป็นอย่างนี้มากเท่าธรรมะ คนบางคนที่เขาบ่นว่าเขาทำบุญคุณกับใครไม่ขึ้น มีแต่ได้รับความอยุติธรรม นี้ก็ยังไม่เท่าธรรมะ ธรรมะได้รับมากกว่า นี้ควรจะนึกกันให้ดี ๆ ในข้อที่ว่าทำไมธรรมะไม่ช่วย ทำไมธรรมะไม่ช่วยพวกที่บ่นว่าธรรมะไม่ช่วย นี่จงนึกถึงข้อนี้ให้มาก

ทำบุญให้ทานอยู่เสมอจะถือว่าสนใจธรรมะยังไม่ได้

เมื่อพูดถึงเรื่องที่ว่าสนใจธรรมะกันอย่างไร ในขนาดที่ธรรมะจะช่วยได้ คนโดยมากเขาก็คิดกันว่า ถ้าว่าทำบุญตักบาตรให้ทานอยู่บ้างแล้วก็เป็นการสนใจธรรมะที่เพียงพอแล้ว คนประเภทนี้เข้าใจเรื่องนี้ผิด ขยันการทำบุญให้ทานแล้วถือว่าเป็นการสนใจธรรมเพียงพอ นี้เข้าใจผิด สนใจธรรมะนั้นต้องรู้ธรรมะหรือว่ากระทำอยู่อย่างถูกต้อง ชนิดที่กิเลสนั้นถูกทำลายอยู่เสมอ

ทีนี้มาดูถึงการทำบุญให้ทาน คนส่วนมากเหล่านั้น ไม่ได้ทำบุญเพื่อทำลายกิเลส แต่ทำบุญเพื่อพอกกิเลส และก็โดยไม่รู้สึกตัว เช่นว่าให้ทานไปบาทหนึ่งสองบาท ก็จะให้ได้บุญได้กุศลชนิดที่ทำให้เกิดรวย เกิดสวย มีโชคดี มีบางคนคิดจะตักบาตรช้อนหนึ่ง ก็จะให้ได้วิมานหลังหนึ่ง ได้สวรรค์วิมานจากการตักบาตรช้อนหนึ่งก็มี อย่างนี้ทำบุญเพิ่มกิเลส โดยความหวังที่จะเอากำไรมากเกินกว่าการค้ากำไรชนิดไหนหมด มีที่ไหนบ้าง ที่ทำบุญตักบาตรช้อนหนึ่ง เป็นราคาไม่กี่สตางค์ แล้วจะได้วิมานหลังหนึ่ง ไม่มีการค้าขายที่ไหนที่ได้กำไรมากขนาดนี้ เมื่อไปหวังอย่างนี้ก็เรียกว่า ละโมบอย่างยิ่ง การทำบุญนั้น มันจึงเป็นการเพิ่มกิเลส

เขาไม่เคยเลื่อนขึ้นมา เลื่อนขึ้นมา จนได้ทำบุญเพื่อให้ตัวหมดกิเลส ทำบุญเพื่อให้เราหมดความเห็นแก่ตัว ทำทานเพื่อเราหมดความตระหนี่ ให้มีจิตใจที่มีกิเลสน้อยลง ไม่เคยคิดอย่างนี้ การที่ทำบุญทำทานในรูปนั้น ยังไม่ใช่เป็นเรื่องสนใจธรรมะอย่างถูกต้อง ฉะนั้นคนที่ทำบุญชนิดนั้นมาก ๆ กลับร้องไห้มากกว่าคนอื่น เป็นทุกข์มากกว่าคนอื่น และเมื่อปัญหาอะไรเกิดขึ้น ก็แก้ไขไม่ได้ แก้ไขไม่ถูก แล้วก็เป็นโรคเส้นประสาทก็มี เป็นบ้าก็มี แล้วจะไปโทษว่าธรรมะไม่ช่วย ไปโทษธรรมะว่าไม่มีประโยชน์ ทำบุญจนจะตายอยู่แล้ว บุญยังไม่เห็นช่วย ธรรมะแท้ ๆ นั้นคนละเรื่องกันกับการทำอย่างที่เขาคิดว่าเป็นธรรมะแล้ว

นี่ธรรมะก็ถูกหาไปในแง่ที่ผิดอีก ซ้ำเข้าไปอีก ก็เรียกว่าไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งเหมือนกัน เป็นการไม่ยุติธรรมแบบหนึ่งอีก ไม่ยุติธรรม เพราะถูกหาว่าเป็นของไม่มีประโยชน์ ช่วยไม่ได้ ไม่ช่วยใครจริง ๆ ไม่ซื่อตรงต่อผู้ที่จงรักภักดี คำว่า "จงรักภักดี" ของเขามันก็ไม่ถูกต้อง มันเป็นเรื่องจงรักภักดีแก่ตัวเอง ไม่ใช่จงรักภักดีต่อธรรมะ สำหรับเรื่องลงทุนค้ากำไรเกินควรแบบนั้น ก็คือสภาพความที่ได้เป็นอยู่จริงในระหว่างนี้ ที่ผมได้ถูกเข้ากับตัวเอง คือพบเห็นอยู่กับตัวเองบ่อย ๆ คือพอคนกลุ้มใจมากก็มาใช้ช่วย มันก็ช่วยกันไม่ได้ แล้วบางคนก็มาให้เราพลอยรับบาป โดยเอาบุคคลชนิดนี้มาฝากไว้กับเรา เราก็ไม่รับ ใครจะว่าไม่เมตตา กรุณา ไม่อะไรก็สุดแท้ เราก็ไม่รับ

ต้องช่วยกันระวังว่าได้เกี่ยวข้องกับธรรมะถูกต้องหรือยัง

สำหรับพระเณรก็เหมือนกัน จะต้องระวัง ต้องช่วยกันระวัง ระวังในข้อที่ว่า แม้จะอยู่ในวัดแล้วก็ต้องระวัง ว่าได้เกี่ยวข้องกับธรรมะถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังเกี่ยวข้องกับธรรมะไม่ถูกต้อง ก็จะมีผลพอ ๆ กัน ธรรมะจะไม่ช่วยป้องกันแม้แต่จะไม่ให้เป็นโรคเส้นประสาท โรคเส้นประสาทนี่มันก็ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย แม้อยู่ในวัดเป็นพระเป็นเณรแล้ว ธรรมะก็ยังไม่ช่วยคุ้มครองให้ แม้แต่ว่าจะพ้นจากโรคเส้นประสาท น่าหัวเราะก็น่าหัวเราะ น่าละอายก็น่าละอาย ต้องคิดกันดูให้ดี ๆ อย่าไปมองแต่คนภายนอก ที่เขาไม่ได้รับประโยชน์จากธรรมะ ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะยิ่งกว่าเรา แม้เป็นพระเป็นเณรก็ยังไม่ได้รับประโยชน์จากธรรมะก็เหมือนกัน

เมื่อมองดูกว้าง ๆ ออกไป จะยิ่งเห็นว่ามันยิ่งมีมากขึ้น คนในโลกปัจจุบันนี้ ที่มีความกลุ้มใจเป็นโรคเส้นประสาทมีมากขึ้น เที่ยวลองนั่นลองนี่ แก้ไม่ได้แล้วก็มักจะหันมาวัด มาหาศาสนาให้ช่วยแก้ ซึ่งก็มักจะทำตาม ๆ กันไปในเรื่องรดน้ำมนต์ หรือทำพิธีสะเดาะเคราะห์อะไรทำนองนี้ ว่านั่นคือธรรมะ เมื่อไปทำเข้าไม่ได้ผล ก็เลยโทษธรรมะอีกว่าธรรมะใช้ไม่ได้ ไม่มีประโยชน์ ไม่จริง ไม่ช่วยคนที่อ้อนวอน หรือคนที่อุตส่าห์ลงทุนทำบุญให้ทาน นี่กำลังเป็นกันมากขึ้น ๆ ในประเทศไทยเรา คนที่ไม่รู้จักธรรมะ แล้วจะให้ธรรมะช่วย นี่เป็นคนที่ไม่รู้จักธรรมะเสียเลย แล้วจะให้ธรรมะช่วย มีมากขึ้นมากขึ้น เป็นเรื่องพิธีรีตองไปหมด เป็นเรื่องทำบุญให้ทานเพื่อเอาสวรรค์ เอากำไรเกินควรไปเสียหมด ธรรมะก็ไม่ช่วยจริงเหมือนกัน คนประเภทนี้ก็ยังเป็นโรคเส้นประสาทอยู่นั่นเอง

ทีนี้ ความไม่ยุติธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งละเอียดมากขึ้นไปอีก ก็คือความที่ปฏิบัติธรรมะไม่สำเร็จ เพราะไม่รู้จักละอาย ไม่รู้จักกลัว และไม่รักธรรมะจริง ๆ

ข้อที่ ๑ คนนับถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีการมอบกายถวายชีวิตนี้ ว่าแต่ปากเท่านั้น มอบกายถวายชีวิตพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี้ว่าแต่ปาก พอมีเรื่องได้เงินได้ของอะไร ก็ทิ้งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เตลิดเปิดเปิง วิ่งไปหาความที่จะได้นั่นได้นี่ แม้ในทางที่ผิดศีลผิดธรรมก็จะเอา อย่างนี้ไม่ควรจะพูดว่ารักพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อะไรจริง ที่ถูกเราต้องการให้รักธรรมะในฐานะเป็นผู้ช่วยชีวิต เป็นผู้ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บทางจิตทางใจ แล้วก็ช่วยชีวิตให้มีความหมายเป็นมนุษย์ เป็นคนอยู่ได้

พวกอุบาสก อุบาสิกา พวกพระพวกเณรเรา ก็ยังมีความรักในธรรมะไม่พอ ไปรักกิเลส รักตัวเอง เสียมากกว่า บางทีรักของเล่นเสียมากกว่า รักเงินมากกว่า รักอย่างนี้ยังมากกว่ารักธรรมะ นี่ไปพิสูจน์ดูจิตใจของตัวเอง ก็เป็นข้อที่เรียกว่าให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะ ไม่ได้รักธรรมะอย่างแท้จริงและเพียงพอ อย่างที่เรียกว่าจะมอบกายถวายชีวิตอย่างนั้น

ข้อที่ ๒ ก็คือ เป็นคนที่ไม่กลัว ไม่กลัวความทุกข์ ไม่ละอายต่อบาป ไม่กลัวบาป ไม่ละอายบาปที่เพียงพอ

พวกนี้เป็นพวกที่มีปัญหามากมาถาม มาถามเองหรือเขียนมาถาม ว่าทำไมจึงมีเผลอเรื่อย เมื่อรู้ว่านี่เป็นกิเลส นี่เป็นความทุกข์แท้ ๆ แล้วทำไมยังเผลอเรื่อย เราก็ตอบ เพราะว่ายังไม่รักธรรมะจริงแล้วไม่มีความละอาย ไม่มีความกลัวที่เพียงพอ ไม่มีความละอายที่เพียงพอ หมายความว่า เมื่อกิเลสเกิดขึ้นแก่เรา หรือว่าเราเผลอให้กิเลสเกิดขณะที่เห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส อะไรก็ตาม เผลอให้กิเลสเกิด ซึ่งเราไม่ประสงค์นี้ ขณะนั้นเราไม่ละอาย เราไม่เห็นเป็นของน่าละอาย และก็คิดว่า ไม่มีใครรู้เรื่องของเรา เราก็ไม่ละอาย เพราะฉะนั้นเราจึงไม่มีความละอายต่อบาป หรือไม่รู้จักละอายต่อความที่เรียกว่าพ่ายแพ้แก่กิเลส แต่ทีเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเล็กน้อยกว่านั้นกลับละอายมากใครด่าสักคำก็ละอายมากโกรธมาก มีเรื่องปกปิดกันมาก เพราะกลัวจะไม่ดี จะผิด และละอายมาก

คนทั้งหลายไม่กล้าทำอะไรน่าละอายตามถนนหนทาง ตามที่ชุมนุมชนนี้ก็เพราะละอายมาก แล้วก็รักษาไว้ดีจริงเหมือนกัน คือไม่พลาด เช่นไม่ทำผ้านุ่งหลุดกลางถนนอย่างนี้ ไม่มีใครเผลอเลยเพราะว่าละอายเท่าภูเขาเลากา รู้จักละอายจนไม่รู้จะละอายอย่างไร แต่ทีเผลอให้ตัวกู-ของกูเกิดขึ้นในใจ ให้โลภ โกรธ หลงเกิด นี้ไม่ละอายไม่ละอายจนนิดหนึ่ง บางทีกลับสนุกไปเลย คิดเสียว่า ไม่มีใครรู้ของเราแล้วก็ไม่ละอาย มันก็ได้ช่องแก่กิเลส เพราะไม่มีความละอายเพียงพอหรือว่าไม่มีความกลัวที่เพียงพอ ไม่เห็นว่ากิเลสนี้เป็นของแสนจะน่ากลัวไม่เห็นว่าความที่กิเลสเกิดนี้แสนจะน่ากลัว แต่ทีของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นจะตกร่องนอกชานนี้กลัว ก็เลยไม่ตกเพราะกลัวมาก กลัวตกร่องนอกชานขาถลอก นี้กลัวมากกว่าความกลัวที่กิเลสเกิด

เมื่อเดินลื่นหกล้มลง หัวฟาดนี้ก็ยังกลัวมาก รู้จักระวังไว้ได้ จึงไม่ลื่นไม่หกล้มลง แต่ที่เผลอให้กิเลสเกิดนี้ กลับไม่กลัว กิเลสก็เกิดอยู่บ่อย ๆ อย่างนี้เรียกว่าไม่กลัว หรือกลัวน้อย หรือไม่กลัวต่อการเกิดของกิเลส กิเลสก็เกิดได้เรื่อย ก็เผลอได้เรื่อย เพราะเราไม่กลัวต่อกิเลส จึงเผลอให้กิเลสเกิดได้เรื่อย

ขอให้เทียบกันดู เหมือนกับว่าเรากลัวไม่ตกร่องนอกชาน ร่องที่ตรงไหนก็สุดแท้ ไม่ตกร่องคูถนนที่เขาทำไว้นั้น ๆ เพราะคอยระวัง จึงไม่ตกร่องอย่างนี้ เพราะกลัวมาก เพราะละอายมาก แต่ที่ที่ตกร่องในทางจิตใจคือใจตกร่อง เพราะปล่อยให้กิเลสเกิดนี้ไม่กลัวไม่ละอาย นี้ก็เรียกว่าเป็นความไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งแก่ธรรมะด้วยเหมือนกัน ในการที่เราไม่มีความละอาย ไม่มีความกลัวในกรณีของธรรมะนี้มาก เหมือนที่เราละอายและกลัวอย่างอื่น ๆ ข้างนอก เช่น กลัวผ้านุ่งหลุด กลัวล้มลงหัวแตก หรือว่ากลัวตกร่องเป็นต้น ซึ่งกลัวและละอายมาก

ขอให้ดูให้ดี ๆ เถอะ นั้นคือความไม่ยุติธรรมที่มนุษย์เราให้แก่ธรรมะ เพราะฉะนั้น ธรรมะก็ตอบสนองให้เราสาสมกัน จะเผลอเรื่อย จะมีกิเลส ตัวกู-ของกู ความโลภ ความโกรธ ความหลง เกิดเรื่อยไป นี่เพราะโทษอย่างเดียวที่เขาไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะ

คนอยุติธรรมต่อธรรมะแล้วยังดูหมิ่นธรรมะอีกด้วย

นี่เราพูดกันแต่เรื่องว่ามนุษย์ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะ แล้วกลับให้ความอยุติธรรมก็มี ขนาดหนักให้ความเนรคุณแก่ธรรมะก็มี ดูถูกดูหมิ่นธรรมะไปเสียเลย แต่แล้วพอเข้าที่คับขันก็ร้องหาธรรมะให้ช่วย ให้พระช่วย มาหาธรรมะช่วย มาหาศาสนาช่วย อย่างนี้นับว่าเป็นคนตลบแตลง การที่ธรรมะไม่ช่วยนั้นก็ถูกแล้ว เพราะตัวเองไม่ทำให้ธรรมะช่วยได้ หรือตัวเองไม่ทำตัวให้อยู่ในสภาพที่ธรรมะจะช่วยได้ เป็นอันว่า ในที่สุดไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากธรรมะ นี่เราเห็นได้ว่ามีอยู่น้อยคนนัก ที่จะถือเอาประโยชน์จากธรรมะได้ เพราะเขาให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะไม่เพียงพอ

อย่าเข้าใจว่าเป็นพระ เป็นเณร ปฏิบัติหน้าที่อะไรอยู่แล้ว จะเป็นการให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะเพียงพอ หรือสนใจแก่ธรรมะเพียงพอ นี้ไม่แน่ ถ้าสมมติว่าสมภารสักองค์หนึ่ง ทำการงานสร้างวัด สร้างวา สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร สารพัดอย่างที่จะสร้างลงไปในวัด แต่แล้วไม่สนใจในธรรมะเลย ไม่เท่าไรสมภารองค์นั้นก็มีโรคเส้นประสาทรบกวนเกิดขึ้น เพราะทุกอย่างไม่เป็นไปตามต้องการ มีวิตกกังวลมาก กระทั่งมีความทุกข์หรือตาย อย่างนี้จะไปโทษธรรมะไม่ได้ จะไปโทษว่าเราสร้างความดีทุกอย่างแล้ว ยังต้องเป็นอย่างนี้ อย่างนี้จะไปโทษธรรมะไม่ได้ ต้องโทษความที่ตนไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะ

ถ้าไปดูที่โรงพยาบาลสงฆ์แล้ว จะมีความน่าสังเวชตรงที่ว่า พระที่ไปนอนป่วยที่โรงพยาบาลสงฆ์นั้น เป็นโรคเส้นประสาทมากเป็นอันดับหนึ่ง เป็นโรคกระเพาะมากเป็นอันดับสอง จนพวกหมอเขาลงมติกันว่า พระนี่ไม่ไหว ไม่ควรจะเป็นโรคเส้นประสาทยิ่งกว่าฆราวาส นี่ก็กลับเป็นมากยิ่งกว่าฆราวาส แล้วพระเป็นโรคกระเพาะมาก ก็เพราะว่ากินไม่เป็นหรือกินมาก นี่ล้วนแต่เป็นเรื่องน่าขายหน้าทั้งนั้น ถ้าไปดูที่โรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งล้วนแต่มีภาวะแสดงว่า พระเราสนใจกับธรรมะน้อยไป จึงเป็นโรคประสาทมากที่สุด เนื่องจากการดำรงจิตไว้ไม่ถูกวิธี ปล่อยให้ตัวกูของกูครอบงำตัว ตกอยู่ในอำนาจความโลภ ความทะเยอทะยานครอบงำมากเกินไป เป็นต้น นี้เป็นพยานปรากฏชัดอยู่ เป็นการฟ้องให้รู้ว่า เป็นผู้ที่ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ธรรมะ

ขอให้เราช่วยกันระวังให้ดี ๆ ต้องรู้จักกินอยู่หลับนอนให้พอดี จึงจะไม่มีโรคภัยง่าย รู้จักทำจิตใจไว้ให้ดี ๆ จะไม่เป็นโรคเส้นประสาท แล้วปฏิบัติตัวให้ถูกอนามัยทั้งทางกายทั้งทางใจ จนมีร่างกายแข็งแรงปกติดี หรือว่าระวังจิตใจเป็นผู้ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือเรื่องที่ว่าพระเราไม่ควรจะเป็นโรคอะไรที่ไม่ควรจะเป็นยิ่งกว่าพวกฆราวาส เพราะเราให้ความสนใจแก่ธรรมะเพียงพอ

เดี๋ยวนี้เท่าที่เราพอจะมองเห็นได้ ก็เห็นอยู่ว่า หลักฐานต่าง ๆ แสดงอยู่ว่าแม้ในหมู่พระเณรเรา ก็ให้ความสนใจแก่ธรรมะนั้นน้อยเหมือนกัน จึงมีผลปรากฏเหมือนที่เห็น ๆ กันอยู่

เรื่องความยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมระหว่างคนกับธรรมะนี้ไม่ค่อยจะมีใครมอง คือมองข้ามไปเสียหมด เพราะว่าเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัวมีแต่เรียกร้องเอา ไม่มีการลงทุน ไม่มีการให้ ไม่มีการเสียสละให้ถูกวิธี หรือให้ตรงกับเรื่อง มันเป็นไปแต่เรื่องเสียสละที่เป็นไปเพื่อกิเลส ไม่ใช่ตัดทอนกิเลส ถ้าเสียสละออกไปเพื่อเพิ่มกิเลสแล้วก็เป็นฝ่ายไม่ยุติธรรมแก่ธรรมะ

ธรรมะจะไม่คุ้มครองโลก ถ้ามนุษย์ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรม

เราจะให้ จะสละ จะบริจาคอะไร เราจะต้องบริจาคจริง ๆ ไม่ใช่ให้หรือบริจาคเพื่อให้เขาสรรเสริญ หรือเพื่อเอาหน้าเอาตา หรือเพื่อเอาผลแลกเปลี่ยน ได้เป็นกำไรหลายร้อยหลายพันเท่า นี่คือความน่าละอายน่าหวัว และความไม่ก้าวหน้าของพุทธบริษัทเรา ที่ซ้ำซากอยู่แต่อย่างนี้ ธรรมะก็เลยไม่ช่วยโลกนี้มากขึ้น ธรรมะจะไม่คุ้มครองโลกนี้มากขึ้น เพราะมนุษย์ส่วนมากในโลกไม่ให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะ

ยิ่งดูจะยิ่งเห็นว่าความทุกข์รุนแรงขึ้น โลกนี้จะเป็นทุกข์เป็นร้อน จะเดือดร้อนระส่ำระสายเป็นทุกข์มากขึ้น เหมือนที่ได้เคยพูดมาหลายหนแล้วว่า ถ้าคนทั้งหมดทุกศาสนา ต่างเล่นตลกเป็นลิงหลอกเจ้ากับศาสนาของตัวเสียด้วยกันเป็นส่วนมากแล้ว นั้นก็คือไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ธรรมะทุก ๆ ศาสนา ธรรมะก็เลยลงโทษคนทั้งหมดเหล่านั้น ให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนยิ่งขึ้น แล้วมนุษย์สมัยนี้ก็ไม่เคยคิดว่า เป็นเพราะเหตุที่ไม่สนใจในศาสนา เลยหาทางแก้ไขอย่างอื่นแล้วก็แก้ไม่ได้ มันเป็นเรื่องปลายเหตุเสียหมด จึงไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาของโลกได้

เดี๋ยวนี้ดู ๆ คล้ายกับว่าธรรมะไม่คุ้มครองโลกนี้ นี้ไม่ถูก ที่จริงธรรมะก็ยังคงคุ้มครองโลกอยู่ แต่ว่าคุ้มครองในลักษณะที่กำลังลงโทษ ธรรมะกำลังคุ้มครองโลก ในลักษณะที่ลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมะ ไปเหยียบย่ำดูหมิ่นธรรมะอยู่ ธรรมะจึงลงโทษ แท้จริงธรรมะยังเอาใจใส่ในมนุษย์อยู่เต็มที่ตามเดิม แต่เมื่อมนุษย์หันเหไปอย่างนี้ ธรรมะก็ต้องตอบสนองอย่างนี้ ทำให้มีการรบราฆ่าฟัน ทำให้มีการขาดแคลน ทำให้มีการเบียดเบียนไม่มีที่สิ้นสุดสมตามความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์สมัยนี้ ซึ่งก้าวหน้าเจริญไปแต่ในทางเห็นแก่ตัว สนุกสนานเอร็ดอร่อยทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกายนี้ แล้วก็เป็นไปเพื่อความเห็นแก่ตัวยิ่งขึ้น

นี่คือความก้าวหน้าความเจริญของโลกสมัยนี้ ไม่ใช่ก้าวหน้าหรือเจริญไปในทางที่ให้รู้ธรรม แต่ก้าวหน้าเจริญไปในทางที่หันหลังให้ธรรมะ แล้วเหยียบย่ำธรรมะ ตลุยไปในที่สุด ไม่ถือเรื่องดี เรื่องชั่ว เรื่องผิด เรื่องถูก เรื่องบุญ เรื่องบาป นี้ธรรมะที่ปกครองโลกอยู่ ก็เลยพิพากษาโทษ ให้มีแต่การเบียดเบียนกันอยู่อย่างนี้

ขอให้เราถือว่าธรรมะยังคงคุ้มครองโลกอยู่เสมอ ต้องมองดูดี ๆ อย่าให้เหมือนยายแก่คนหนึ่งที่มีเรื่องเล่าไว้ในอรรถกถา

ยายแก่คนนี้ลูกหลานไม่เลี้ยงดู ลูกหลานทอดทิ้งหมด ระหกระเหินไปเป็นคนตกระกำลำบากไปขอทาน แล้วแกคิดขึ้นว่าจะทวงสิทธิ ก็เลยหาอาหารมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ธรรมะที่ตายหมดแล้ว คือยายแก่คนนี้แกถือว่าธรรมะตายหมดแล้วในโลกนี้ ไม่มีเหลือ ถ้าธรรมะยังมีอยู่ในโลกก็คงจะทำให้ลูกหลานกตัญญูต่อบิดามารดา คงจะทำให้ลูกหลานเอาใจใส่บิดามารดา ถ้าลูกหลานไม่เอาใจใส่บิดามารดา ก็ควรจะได้รับโทษ นี่ลูกหลานก็ไม่เอาใจใส่บิดามารดา แล้วมันก็ยังสบายดีกันอยู่ ยายคนนี้เลยถือว่าธรรมะตายหมดแล้วในโลกนี้ ธรรมะไม่มีเหลืออยู่แล้ว ทีนี้แกก็ทำบุญใหญ่อุทิศให้แก่ธรรมะที่ตายแล้ว เป็นการประชดธรรมะ ฝ่ายประชาชนเห็นการกระทำอย่างนี้เข้า ก็เลยเล่าลือกันใหญ่ บางคนก็ไปเล่นงานเอาลูกหลานของยายคนนี้ พวกลูกหลานเมื่อถูกกระทำเข้าอย่างนี้ก็เลยนึกได้ กลับใจทำกันเป็นการใหญ่ คือเอาใจใส่ต่อแม่ ต่อยาย ต่อย่า ที่ไปเป็นขอทาน หรือว่ากำลังตักบาตรทำบุญให้แก่ธรรมะที่ตายแล้ว

เรื่องนี้ฟังดูแล้วก็น่าหวัว ที่ยายคนนี้ก็รู้จักทวงสิทธิแปลกดีอยู่แล้วเผอิญมันเหมาะกันที่ว่า ทำให้คนนึกได้หรือกลับตัว นี่เพียงแต่แกเข้าใจผิด ที่ว่าธรรมะตายหมดแล้ว ไม่มีเหลืออยู่ในโลกแล้วนี้ และเพียงแต่ยังไม่ทันจะให้ผล ให้เห็นตามที่ตรงกับความต้องการของแก คือว่าแกเองก็คงจะเคยเหยียบย่ำธรรมะมาก่อน มีบาป มีกรรม ทำให้ลูกหลานไม่เลี้ยง อย่างนี้ก็ได้ แต่แกไม่มองในแง่นั้น แกมองในแง่ที่ว่าธรรมะไม่มีในโลก ไม่ช่วยทำความยุติธรรมในโลก แต่ในที่สุดก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นอย่างไร ธรรมะกลับมีมาอีกได้ กลับทำให้เด็ก ๆ เหล่านั้นนึกธรรมะได้ นี่เป็นเรื่องที่มักจะไม่ค่อยพูดกัน เป็นเรื่องที่มักจะไม่ค่อยมองกันในแง่นี้

ผมเห็นว่าเรื่องเนรคุณธรรมะ ไม่ควรลืมกันเสีย ไปมองกันเสียบ้าง จึงคุ้ยเขี่ยมาพูดเตือนกันไว้ เอามาพูด ๆ เตือน ๆ กันไว้ นี่เป็นเรื่องที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับสมัยนี้ที่เป็นอย่างนี้ แล้วก็ในวงที่แคบเข้ามานี้ พวกพระเณรเรานี้ต้องระวังอย่าไปหลงใหลให้ความอยุติธรรมแก่ธรรม กำลังเจ็บอยู่แล้วก็บ่นว่าธรรมะไม่ช่วย ที่จริงเป็นเพราะตนเองไม่เคารพธรรม ไม่สนใจในธรรม ไม่เสียสละในธรรม ไม่มีความกลัว ไม่มีความละอายที่มากพอ ในการที่ตนละเลยต่อธรรมะ ปล่อยให้กิเลสเกิด

ขอให้ทบทวนกันดู ตั้งแต่ว่าคนที่เดือดร้อนนี้ขนาดหนักเหมือนกับถูกราดด้วยน้ำร้อน เป็นโรคเส้นประสาท เป็นบ้า จนกระทั่งตายไปก็มี ก็เข้าใจว่าธรรมะไม่ช่วย ที่จริงเขาเป็นคนที่ไม่รู้จักธรรมะ ไม่สนใจธรรมะ คือเข้าใจธรรมะผิด ๆ กลับกันเสียหมด แล้วให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะอย่างยิ่ง เมื่อหนุ่ม ๆ แรก ๆ นี้ ไม่ศึกษาธรรมะเลย แล้วจะมาให้ธรรมะช่วยก่อนจะตายนี้ ธรรมะช่วยไม่ทัน หรือว่าเมื่อเรื่องมันเกิดมากแล้วจะมาหาธรรมะ มันไม่มีทางจะช่วยได้ทัน

พวกพระเณรเรานี้ต้องระวัง

อย่าไปหลงใหลให้ความอยุติธรรมแก่ธรรม

กำลังเจ็บอยู่แล้วก็บ่นว่าธรรมะไม่ช่วย

ที่จริงเป็นเพราะตนเองไม่เคารพธรรม

ไม่สนใจในธรรม ไม่เสียสละในธรรม

คนที่เป็นโรคเส้นประสาทนี้ เราจะพูดธรรมะให้เขาเข้าใจนั้นไม่ไหว เขาเข้าใจไม่ได้ เขากำลังเป็นโรคเส้นประสาทขนาดหนักเสียแล้ว แม้ว่าเราจะช่วย ก็ไม่สามารถจะช่วยให้เขาเข้าใจธรรมะได้ เราไม่สามารถเอาธรรมะช่วยเขาได้ เพราะเขาไม่สนใจเมื่อเขายังสบายดีอยู่ หรือว่าเมื่อเขาสบายดีอยู่เขาไม่สนใจธรรมะ จะไปให้ธรรมะช่วยเมื่อเขาเจ็บไข้จะตายลง นี้ทำไม่ได้ แม้จะป้องกันก็ไม่ได้เสียแล้ว ทางที่ดีต้องมีธรรมะให้เพียงพอที่จะป้องกันโรคทางจิต ป้องกันโรคทางประสาทได้เสียก่อนแล้ว เราจะเป็นคนที่มีสุขภาพดีทั้งทางกายทางใจ แม้จะแก่แล้วจะไม่คร่ำครวญ ไม่หลงใหล จะมีสติสัมปชัญญะดี จนกระทั่งดับจิตในวาระสุดท้าย

จงพยายามให้ความยุติธรรมแก่ธรรม

ขอให้เข้าใจ และให้เตรียมพร้อมที่ถูกต้อง แล้วอย่าไปโพนทะนาว่าธรรมะไม่ยุติธรรม ในเมื่อตัวเองยังไม่ยุติธรรม ให้ความไม่เป็นธรรมหรือว่าเนรคุณธรรมะ พูดกันอย่างนี้ดีกว่า

ธรรมะนี้เป็นผู้ที่ได้รับความเนรคุณ หรือความอยุติธรรมมากที่สุดกว่าสิ่งใด ๆ ในโลก ที่คนได้รับความไม่เป็นธรรม ยังไม่มากเท่าธรรมะได้รับความไม่เป็นธรรม มากกว่าในกรณีไหน ๆ หมด นี่จะต้องระวังให้ดี ว่าโลกนี้จะเป็นไฟลุกขึ้นมาสักวันหนึ่งได้ ในเมื่อคนยังให้ความอยุติธรรมแก่ธรรมะอยู่อย่างนี้ ซึ่งเป็นมากเข้าในหมู่สัตว์ทั้งหลาย

ถ้าหากใครรู้สึกว่าธรรมะไม่ช่วย ก็ทำให้ช่วย ดึงให้ช่วย แต่ต้องนึกถึงตัวเองก่อน ว่าตัวให้ความยุติธรรมแก่สิ่งเหล่านั้นเพียงพอหรือไม่ อย่าไปโทษบุญ โทษธรรมะข้างเดียว ต้องโทษตัวเองว่าให้ความยุติธรรมแก่ธรรมะและรู้จักผลบุญถูกต้องแล้วหรือยัง

เรื่องการทำบุญนี้ ก็ต้องรู้จักเลื่อนชั้นกันบ้าง ทำบุญเข้าข้างตัวเห็นแก่ตัว บุญก็ไม่ช่วยอะไรได้มากนัก จะช่วยได้นิดหน่อย ไม่ใช่ไม่ช่วยเลย แต่ว่าไม่พอ ไม่พอที่จะดับกิเลส ดับความทุกข์ที่เป็นไฟในจิตใจ ทำบุญเอาสวรรค์นี้ไม่ดับกิเลสได้มาก เหมือนเมื่อทำบุญเพื่อทำลายความเห็นแก่ตัว ถ้าเราทำบุญเพื่อทำลายความเห็นแก่ตัวแล้วก็ดับกิเลสได้ง่าย ดับร้อนได้ง่าย เราทำบุญเอาสวรรค์วิมานเอากามสุขในสวรรค์อย่างนี้ ดับกิเลสไม่ได้ ฉะนั้น ความร้อนในตัวจึงมีมากด้วยกิเลส ขอให้พิจารณารู้จักเลื่อนชั้นกันเสียบ้าง ในเรื่องทำบุญของทายกทายิกานี้

การทำบุญที่เป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันนั้น เราเลื่อนขึ้นมาเสียบ้างจากทำบุญเอาหน้าเอาตามีเกียรติ แล้วก็เลื่อนขึ้นมาคือทำบุญเอาสวรรค์ แล้วก็เลื่อนขึ้นมาอีก เป็นทำบุญเพื่อทำลายกิเลสในภายในถ้ามาถึงขั้นนี้ ธรรมะช่วยได้แน่ ถ้าทำบุญถึงขั้นที่ว่า เพื่อทำลายความเห็นแก่ตัวเองเสีย โดยไม่มีเรื่องตัวกูของกูอะไรขึ้นมา ทำได้อย่างนี้ธรรมะช่วยได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องทำบุญเอาหน้า ทำบุญเอาสวรรค์ นั้นไม่แน่ถ้าทำบุญไปช่วยให้กิเลสมากกว่าเดิม บางทีก็ร้อนมากกว่าเดิม ที่ไม่ได้อย่างใจก็ยิ่งร้อนใหญ่ยิ่งขึ้น เพราะเพิ่มความทุกข์ขึ้นอีก หวังว่าจะได้มากกลับไม่ได้ อย่างนี้ หรือคิดว่าทำบุญแล้วจะรวยแล้วกลับไม่รวย ก็ยิ่งเป็นทุกข์มากขึ้นไปกว่าทีแรกอีก

ถ้าทำบุญโดยทำลายความเห็นแก่ตัว ทำลายกิเลสได้จะยิ่งสบายใจมากขึ้น ๆ เมื่อไม่หวัง ไม่อยาก ไม่อะไรมากเกินกว่าที่จำเป็นก็ไม่ยุ่งมาก

ในที่สุด ขอให้กล้าคิดว่า เราทำบุญนี้ไม่เอาอะไรเลย ทำบุญให้ผู้อื่น คือทำบุญนี้บำรุงศาสนาไว้ ศาสนามีอยู่เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ทำให้มีการศึกษาเล่าเรียน ประพฤติปฏิบัติในศาสนานี้อยู่ แล้วก็เป็นประโยชน์แก่คนทุกคนในโลก เราไม่ประสงค์อะไรก็ยิ่งสบาย แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีใครกล้าคิด มีแต่คิดจะเอาอะไรเป็นผล เป็นกำไร เป็นวัตถุสิ่งของเป็นความสุขทางโลก ๆ นี้ให้มากยิ่งขึ้น ๆ ยิ่งขึ้นทั้งนั้น ในโลกนี้จึงไม่ดีขึ้น ความเป็นอยู่ทางจิตใจ ทางวัตถุก็ไม่ดีขึ้น อุบาสก อุบาสิกา ภิกษุสามเณรก็ไม่ดีขึ้น เรื่องร้าย ๆ ที่ไม่ควรจะมามีในวัดก็จะมีในวัด เหมือนที่มีอยู่แก่ชาวบ้านฆราวาสนอกวัด พวกที่เขามีปัญญา เขาก็ดูหมิ่นพวกพุทธบริษัท เขาไม่อยากมีพวกพุทธบริษัทชนิดพรรค์นี้กัน ก็แปลว่าเราช่วยกันทำลายศาสนาเสียเอง เหมือนที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ศาสนาจะเสื่อมหรือศาสนาจะเจริญก็เพราะพุทธบริษัท ๔ นี่แหละ ทำผิด หรือทำถูก มันควรจะทำให้ถูกโดยให้ความเป็นธรรมแก่ธรรมะ.

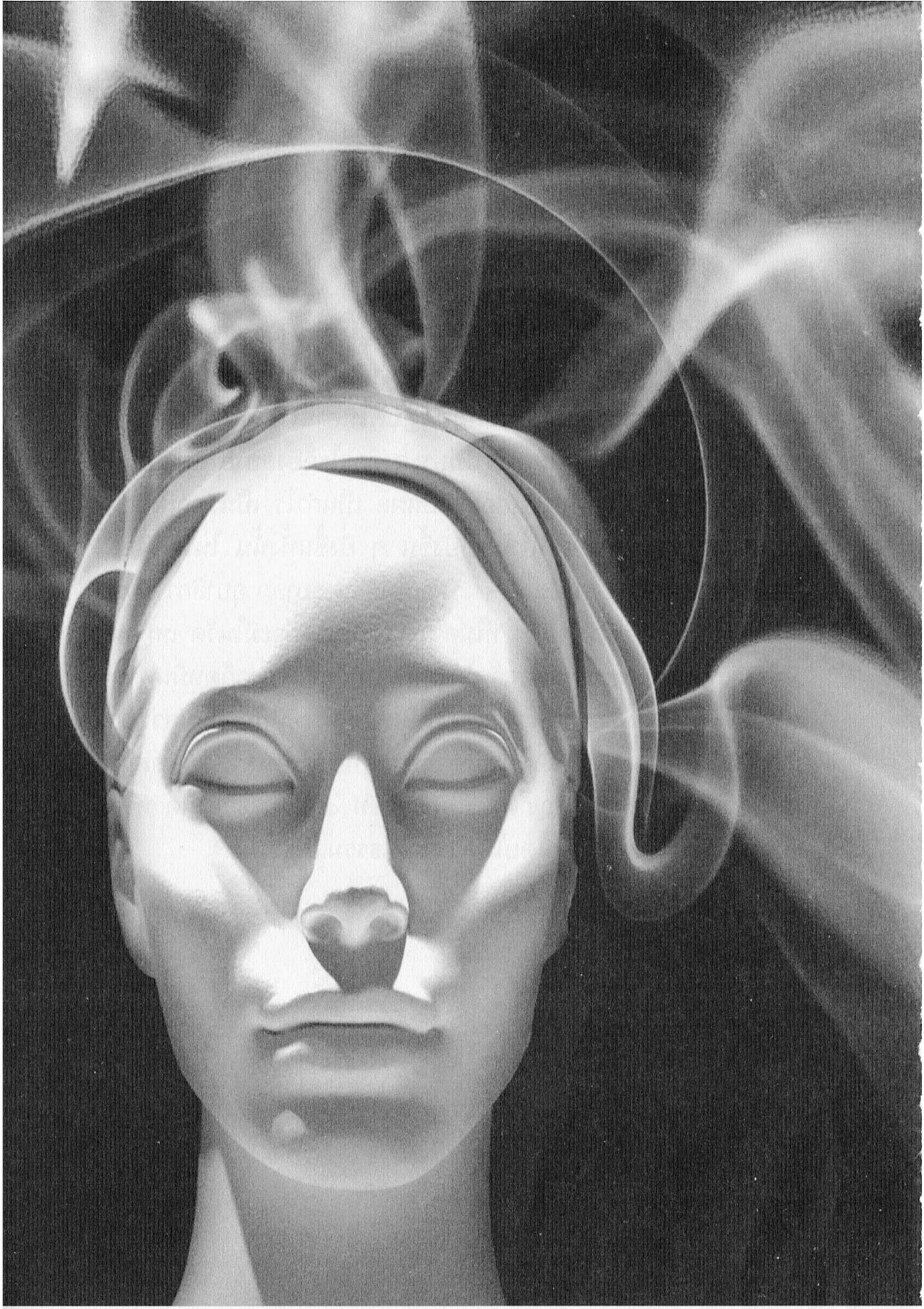

มาจ๊ะเอ๋กับความคิด

เรื่อง พระไพศาล วิสาโล / เอื้อเฟื้อภาพ อรอนงค์ ทัศนาพิทักษ์

เราฝึกจิตได้หลายแบบหลายวิธี

วิธีที่คนรู้จักดีคือการฝึกจิตให้สงบเป็นสมาธิ

การฝึกจิตให้มีสมาธิ คือฝึกจิตให้นิ่ง

รับรู้หรือตรึงอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งเท่านั้น

เช่น ลมหายใจ จะนิ่งได้ต้องมีการบังคับ

หรือผูกจิตเอาไว้

เพราะจิตชอบเที่ยวไปจดจ่ออยู่กับอารมณ์อื่น

ความคิดนั้นบางครั้งก็ชวนให้มีความสุขเมื่อนึกถึงวันคืนอันชื่นบาน เกิดความเพลิดเพลินยินดี บางครั้งเรามีความสุขเมื่อใจลอย คิดถึงความสนุกสนาน นึกถึงการไปเที่ยว คิดแล้วก็เพลิน แต่ใจลอยก็เป็นความหลงอีกอย่างหนึ่ง

บางคนสงสัยว่าใจลอยไม่ดีอย่างไร ทำไมจะต้องทิ้งหรือวางมันลง เพื่อกลับมาอยู่กับปัจจุบัน กลับมาอยู่กับความรู้เนื้อรู้ตัว

ตอนที่ใจลอยก็ดูไม่มีพิษไม่มีภัย แต่ว่าพอใจลอยสักพักมันก็จม ใจลอยกับใจจมดูเหมือนตรงข้ามกัน แต่มันสนิทชิดเชื้อกันมากทีเดียว ตอนแรกใจลอยชวนให้เพลิดเพลินยินดี สักพัก ใจก็หวนกลับไปนึกถึงความเจ็บปวดในอดีต คิดถึงความทรงจำที่เลวร้ายขึ้นมา ตอนนี้ใจก็ถูกลากไปจมอยู่กับอดีต หรือจมอยู่กับภาพอนาคตที่ปรุงในทางลบทางร้าย คนเราพอฝันกลางวันแล้วใจลอย สักพักใจก็จม แล้วติดอยู่ในอารมณ์จนทำให้เครียดเป็นทุกข์ ถึงขั้นกินไม่ได้นอนไม่หลับ หรือรุ่มร้อนในจิตใจ

ที่ใคร ๆ คิดว่าใจลอยเป็นเรื่องดี ไม่มีพิษสง นั่นเป็นเพราะเขาไม่ตระหนักว่า ใจลอยนี่แหละที่สุดท้ายจะทำให้ใจจมอยู่กับอารมณ์ที่เป็นอกุศล ยังไม่พูดถึงอุบัติเหตุที่เกิดเพราะใจลอย ไม่รู้เนื้อรู้ตัวขึ้นมา เช่น ลื่นหกล้มขณะเข้าห้องน้ำ หรือตกบันได ถ้าใจลอยขณะขับรถก็อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ลองนึกดูว่า หากข้ามถนนแล้วใจลอยจะเกิดอะไรขึ้น ใจยังไม่ทันจมเลย ก็เรียบร้อยไปแล้ว แข้งขาหัก หรือว่าถึงกับตายเลย เพราะฉะนั้นเราจึงควรพาใจให้มาอยู่กับการรู้เนื้อรู้ตัวบ่อย ๆ หมั่นรู้สึกตัวเป็นนิจ นี้เป็นสิ่งสำคัญมาก

เราฝึกจิตได้หลายแบบหลายวิธี วิธีที่คนรู้จักดีคือการฝึกจิตให้สงบเป็นสมาธิ การฝึกจิตให้มีสมาธิ คือฝึกจิตให้นิ่ง รับรู้หรือตรึงอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งเท่านั้น เช่น ลมหายใจ จะนิ่งได้ต้องมีการบังคับ หรือผูกจิตเอาไว้ เพราะจิตชอบเที่ยวไปจดจ่ออยู่กับอารมณ์อื่น บางแห่งฝึกจิตด้วยการใช้คำบริกรรมเพื่อผูกจิตเอาไว้ เช่น ให้นึกถึงคำว่า พุทโธ สัมมาอรหัง บางทีก็ใช้วิธีนับ ๑-๑๐ นี้เป็นวิธีฝึกให้จิตอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งเพื่อไม่ให้ฟุ้งซ่าน นอกจากนั้นยังมีการปิดตา หรือพาตัวเองไปที่สงบไม่มีเสียงรบกวน จุดมุ่งหมายเพื่อฝึกจิตให้นิ่งเป็นสมาธิ

การฝึกจิตให้มีสมาธิ

คือฝึกจิตให้นิ่ง รับรู้หรือตรึงอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งเท่านั้น

เช่น ลมหายใจ จะนิ่งได้ต้องมีการบังคับ

หรือผูกจิตเอาไว้เพราะจิตชอบเที่ยวไปจดจ่ออยู่กับอารมณ์อื่น

แต่ส่วนใหญ่พอจิตนิ่ง ก็เกิดเพลินดื่มด่ำกับความสงบ กลายเป็นความหลงได้อีกแบบหนึ่ง เรียกว่า ความหลงสีขาว หรือความมืดสีขาว คือหลงเพลินกับความสงบ ส่วนความหลงสีดำคือจมกับความโศกเศร้า ความแค้น ความพยาบาท หลงอย่างหลังไม่มีใครชอบ แต่ถ้าเจอความสงบ คนส่วนใหญ่มองไม่เห็นข้อเสียของการหลงเพลิน ก็เลยทำให้การปฏิบัติเนิ่นช้า อีกทั้งยังทำให้คนเป็นทุกข์ได้ง่ายเวลามีความคิดฟุ้งซ่านเกิดขึ้น หรือมีเสียงดังมากระทบ เกิดความหงุดหงิดรำคาญขึ้นมา หลายคนติดสงบจนไม่อยากไปเจอผู้คนหรือโลกภายนอก นักปฏิบัติหลายคนไม่อยากอยู่บ้าน เขาบอกว่าไปที่ไรหูร้อนทุกที หูร้อนเพราะได้ยินเสียงคนนั้นคนนี้ ที่จริงหูไม่ร้อนหรอก แต่ใจร้อนรุ่มมากกว่า เพราะขาดสติ ความหงุดหงิดจึงมาครอบงำจิต

ถ้ามีปัญหาแบบนี้ควรมาฝึกสติ สติมีประโยชน์ตรงที่ทำให้รู้ทันความคิด และอารมณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ใดก็ตาม อารมณ์บวกหรือลบ ยินดีหรือยินร้ายก็รู้ทัน ช่วยป้องกันไม่ให้มันมาครอบงำใจให้หลง ไม่ว่าจะหลงเพลิน หลงดีใจ หรือหลงทุกข์ ก็ไม่เอาทั้งนั้น เพราะว่า ความดีใจหรือความสุข ก็มีโทษเหมือนกัน

สติมีประโยชน์ตรงที่ทำให้รู้ทันความคิด และอารมณ์ที่เกิดขึ้น
ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ใดก็ตาม อารมณ์บวกหรือลบ ยินดีหรือยินร้ายก็รู้ทัน
ช่วยป้องกันไม่ให้มันมาครอบงำใจให้หลง
ไม่ว่าจะหลงเพลิน หลงดีใจ หรือหลงทุกข์

หลวงพ่อชา สุภัทโท เปรียบความทุกข์เหมือนกับหัวงู ส่วนความสุข เหมือนกับหางงู ถ้าจับหัวงู งูก็ฉก แต่ถ้าจับหางงูแล้ว ไม่รีบปล่อย มันก็ฉกได้เหมือนกัน ท่านหมายความว่า สุขหรือทุกข์ เป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น แต่มีหลายคนทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่ควรยึดมั่นถือมั่น แต่พอโกรธทีใด แทนที่จะสลัดความโกรธ กลับยึดมันเอาไว้ เวลาเศร้าทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันกด ถ่วง หน่วง ทับ จิตใจ ก็ยังยึดเอาไว้ ไม่ยอมปล่อย ไม่ยอมวาง นั่นเป็นเพราะหลง เพราะไม่รู้ตัว ถ้ารู้ตัว ก็จะวางเอง

ความสุขก็เหมือนกัน สุขทีไรก็ยึดเอาไว้ เหมือนกับจับหางงู ตอนแรกไม่เป็นอะไร แต่ประเดี๋ยวเดียวก็โดนงูกัดแล้ว ความสุขนั้น ถ้ายึดเอาไว้ ก็จะเกิดทุกข์ตามมา เพราะความสุขเป็นของชั่วคราว ไม่เที่ยง แปรปรวน ไม่นานก็เสื่อมไป ถ้ายึดมันเอาไว้ พอมันหายไป ก็จะทุกข์ เสียใจ ผิดหวัง ความสงบก็เช่นกัน ตอนที่มันเกิดขึ้น หากไม่รู้ทัน ก็จะเผลอยินดี แต่พอความสงบหายไปก็จะเสียใจ ผู้ที่ติดสงบ พอไม่มีความสงบ ไม่ว่าสงบภายนอกหรือสงบภายใจ ก็จะรู้สึกหงุดหงิด เสียใจ เป็นทุกข์

หลวงพ่อชา สุภัทโท

เปรียบความทุกข์ เหมือนกับหัวงู

ส่วนความสุข เหมือนกับหางงู

ถ้าจับหัวงู งูก็ฉก

แต่ถ้าจับหางงูแล้ว ไม่รีบปล่อย มันก็ฉกได้เหมือนกัน

การฝึกสติให้รู้สึกตัว ไม่ได้เน้นเรื่องการบังคับจิต แต่ให้จิตเป็นอิสระ อนุญาตให้ไปโน่นไปนี่ได้ ไม่ห้าม แต่เมื่อมันไป ก็ให้รู้ทันไว ๆ เพราะเพียงแค่รู้ทันมันก็จะกลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว มาอยู่กับปัจจุบัน จากเดิมที่หลงในอดีต พอเรารู้ตัวว่าจิตเผลอคิดไปแล้วมันจะกลับมาทันที ในทำนองเดียวกันเวลาใจลอยไปในอนาคต พอมีสติรู้ตัว มันก็จะกลับมาอยู่กับปัจจุบัน นี้เป็นวิธีทำให้จิตกลับมาอยู่กับตัวโดยไม่ต้องบังคับ หรือเพ่ง ไม่ต้องใช้คำบริกรรม เพียงแค่เอาจิตมารู้อยู่ที่กายเสมอ กายเปรียบเหมือนบ้านของจิต

บ้านคือที่ที่เรามีอิสระ เราจะไปจะมา จะเข้าจะออกเมื่อไหร่ก็ได้เพราะมันคือบ้าน

แต่ถ้าหากว่าเราถูกบังคับให้อยู่ที่ใด ที่นั้นไม่เรียกว่าบ้านแต่เรียกว่าคุก ถ้าบ้านกลายเป็นคุก เราก็จะหาทางหนีหรือแหกคุกจนได้แม้จะถูกห้ามก็ตาม พอออกไปแล้วก็ไม่อยากกลับมา เด็กวัยรุ่นจำนวนมาก เขารู้สึกว่าที่ที่เขาอยู่ไม่ใช่บ้าน มันเป็นคุก เพราะถูกพ่อแม่บังคับให้อยู่ เพราะฉะนั้น พอได้ออกจากบ้าน กว่าจะกลับบ้านก็ดึกหรือไม่ก็ไม่กลับบ้านเลย คือหนีเลย ใจก็เหมือนกัน มันจะหาทางหนีถ้ารู้สึกถูกบังคับให้อยู่ในคุก แต่ถ้าทำให้กายเหมือนบ้าน ใจก็อยากจะกลับมา เพราะรู้สึกว่ามีอิสระ

บ้านคือที่ที่เรามีอิสระ

เราจะไปจะมา จะเข้าจะออกเมื่อไหร่ก็ได้

เพราะมันคือบ้าน

เป็นธรรมดาที่จะมีความคิดและอารมณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ เมื่อมันมา เราก็ไม่ต้องทำอะไรนอกจากรู้ว่ามันมา นั่นคือ มีสติ รู้ทันความคิดและอารมณ์ทั้งบวกและลบ เป็นการรู้ทันโดยไม่ผลักไส เรียกว่า "รู้ซื่อ ๆ หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณแนะว่า "**ให้สติมาจ๊ะเอ๋กับความคิด**" คือไม่ได้เป็นปฏิปักษ์หรือเป็นศัตรู กับความคิด เราจ๊ะเอ๋กับเพื่อน กับคนที่รู้จัก หรือคนที่ไม่ได้เป็นศัตรู ให้ทำความรู้สึกอย่างนั้น เวลามีความคิดเกิดขึ้น ก็แค่จ๊ะเอ๋กับมัน ไม่ต้องผลักไส หรือกดข่มมัน

ความคิดที่เผลอคิด บางครั้งก็เหมือนกับคนแปลกหน้าที่แอบเข้าบ้านเรา ขณะที่เราเผลอ แต่พอมันเข้ามาสักพัก เราก็จ๊ะเอ๋มันทันที ทำให้มันรู้ว่าเรารู้จักเจ้าเสียแล้ว แค่นี้มันก็หนีไปเอง

บทสวดมนต์บทหนึ่งที่เราสวดเป็นประจำ มีข้อความว่า "**...เรารู้จักเจ้าเสียแล้ว เจ้าจะทำเรือนให้เราไม่ได้อีกต่อไป**" คำว่าเจ้าในที่นี้ คือ ตัณหาผู้สร้างภพ เพียงแค่เรารู้จักมัน เห็นมันต่อหน้าต่อตา มันก็หมดพิษสง ไม่สามารถทำเรือนหรือสร้างภพให้เราได้อีกต่อไป เราไม่ต้องไปไล่บี้ตัณหา แค่รู้จัก หรือแค่จ๊ะเอ๋มันเท่านั้น มันก็ทำอะไรเราไม่ได้ เวลาเราเกิดตัณหา เกิดความอยากขึ้นมา พอเราเห็นมัน ก็จ๊ะเอ๋รู้จักมัน ขณะที่กำลังสร้างบ้าน สร้างวิมานในอากาศให้เราหลงเพลิน พอเรารู้จักมัน จ๊ะเอ๋มัน มันก็เลิกเลย ล่าถอยกลับไป บ้านที่กำลังสร้างอยู่ก็พังทลาย หายวับไป เคยสังเกตไหม

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ตัณหาเรารู้จักเจ้าเสียแล้ว" แค่รู้จักเท่านั้น ไม่ต้องไปสู้รบปรบมือกับตัณหา ตัณหาก็หมดพิษสงไปเลย การรู้จักของเราอาจจะไม่ถึงขั้นเป็นปัญญารู้แจ้ง จนกระทั่งทำให้ตัณหาไม่กลับมาอีกต่อไป แต่อย่างน้อย เวลามีตัณหาเกิดขึ้น แม้เรารู้จักหรือเห็นมันเป็นขณะ ก็ช่วยได้มาก ไม่ใช่ตัณหาที่เป็นความอยากอย่างเดียว ความคิดปรุงแต่งต่าง ๆ ที่สร้างความทุกข์ให้เรา ซึ่งบางครั้งพาเราตกนรกไปเลย แต่เพียงแค่เรารู้จักมัน เท่านี้ก็ช่วยได้มากแล้ว

เรารู้จักเจ้าเสียแล้ว เจ้าจะทำนรกให้เราไม่ได้อีกต่อไป

ลองทักแบบนี้กับความคิดที่ผุดขึ้นมาบ้าง

เราฝึกสติเพื่อให้เรารู้ทันความคิด รู้จักจ๊ะเอ๋กับความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ เพียงแค่เราจ๊ะเอ๋มัน เห็นมัน มันก็ไม่สามารถสะสมไฟเผาใจเราได้อีกต่อไป เพียงแค่เรารู้จักมัน เห็นมัน ความหลงก็ไม่สามารถฉุดเราลงนรก หรือสร้างนรกกลางใจให้เราได้อีกต่อไป

พระพุทธเจ้าตรัสว่า

"ตัณหาเรารู้จักเจ้าเสียแล้ว"

แค่รู้จักเท่านั้น

ไม่ต้องไปสู้รบปรบมือกับตัณหา

ตัณหาก็หมดพิษสงไปเลย

อยากจะย้ำว่าเมื่อเจริญสติหรือสร้างความรู้สึกตัว ไม่ได้หมายความว่า จะต้องไม่มีความคิด หรือห้ามคิด ความคิดมีได้ อารมณ์เกิดขึ้นได้ แต่ให้รู้ทันมัน เราฝึกเจริญสติเพื่อรู้จักมัน เห็นมันไว ๆ จ๊ะเอ๋ไว ๆ ความคิดเกิดขึ้นบ่อย ๆ ไม่ใช่เรื่องเสียหาย มันมาเพื่อฝึกซ้อมให้เรารู้จักมันไว ๆ จ๊ะเอ๋ไว ๆ ถ้าไม่มีความคิดผุดขึ้นมาเลย ก็เท่ากับว่าสติในใจเราไม่มีการบ้านหรือเครื่องฝึกซ้อม มันก็จะเชื่องช้าเหมือนนักมวยไม่มีคู่ซ้อม ถ้ามีคู่ซ้อมใหม่ ๆ อาจจะย่ำแย่ แต่ต่อไปก็จะดีขึ้น ๆ ปล่อยหมัดได้เร็วขึ้น ถ้าจิตนิ่งไม่มีอะไรคิดเข้ามาเลย สติก็จะเชื่องช้างุ่มง่าม เวลามีความคิด มีอารมณ์เกิดขึ้น ก็รู้ไม่ทันรับมือไม่ไหว เพราะฉะนั้น อย่าไปรังเกียจหรือรำคาญความคิดฟุ้งซ่านที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติ มันมาเพื่อฝึกให้เรารู้จักไว ๆ ถ้าเราฝึกสติให้ไวมีความรู้สึกตัวไว ๆ ไม่ว่าความคิดหรืออารมณ์จะเกิดขึ้นมา ก็รู้ทันได้เร็ว.

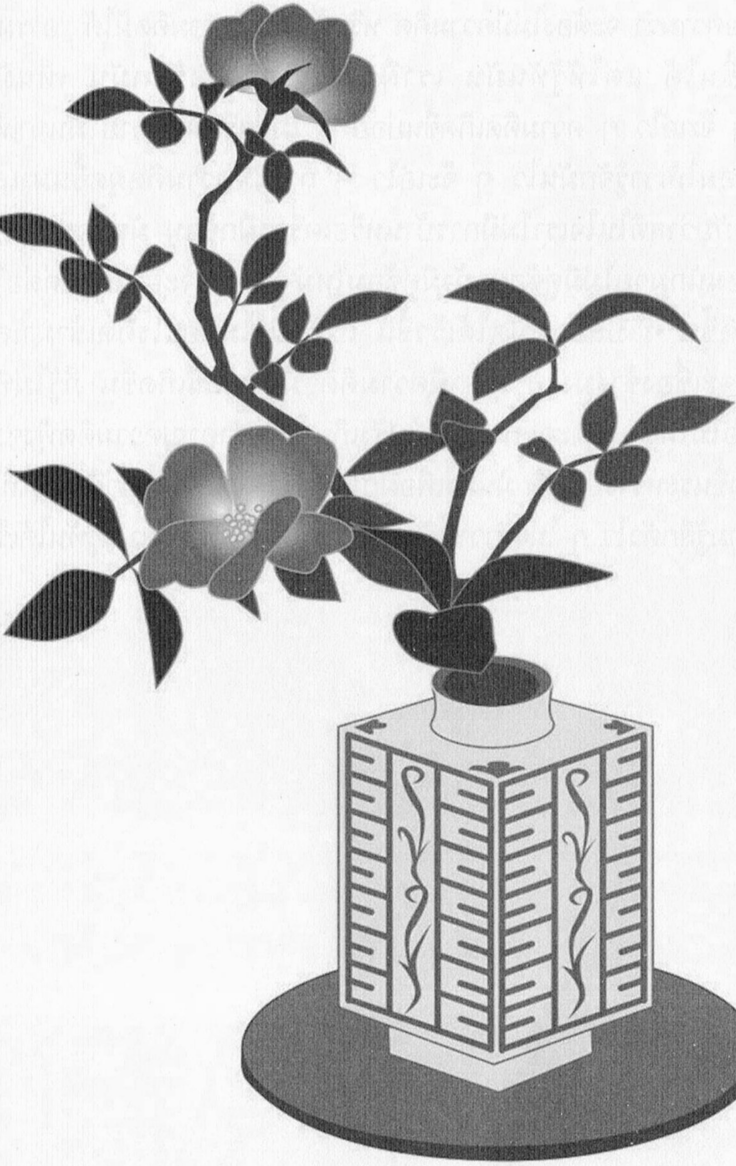

หนึ่งนิรันดร

เรื่อง ขวัญ เพียงหทัย / เอื้อเฟื้อภาพ อรอนงค์ ทัศนาพิทักษ์

ทุก ๆ ยามที่เราถูกกลืนกินเข้าไปอยู่กับสิ่งใด
จะเนิ่นนานเท่าใด ในชั่วขณะนั้น นั่นเป็นหนึ่งนิรันดรของเรา
เมื่อเวลาเคลื่อนคล้อย เราจะไม่ได้ผัสกับมันอีก
หรือแม้จะได้พบกันอีกก็ไม่อาจเหมือนเดิม
เพียงแต่คล้ายเหมือนเดิมเท่านั้น

ในภาษาญี่ปุ่นมีอยู่คำหนึ่งกล่าวว่า **“อิจิโงะ อิจิเอะ”** หมายถึงการได้พบกันเพียงครั้งเดียวตลอดชีวิต

ดังนั้น ในพิธีชงชาอันประณีตเนิบช้า เพื่อการดื่มด่ำกับบรรยากาศในการชงชา ลีลาของผู้ชงชา การดอมดมกลิ่นชา ดื่มชา แล้วมีอีกสิ่งหนึ่งคือการพิจารณาถ้วยชาอย่างพินิจพิเคราะห์ทั่วทั้งใบ ด้านหน้า ด้านหลัง แม้กระทั่งก้นถ้วยซึ่งอาจมีชื่อของผู้ปั้นสลักอยู่ เพื่อดื่มด่ำกับศิลปะความงามของถ้วยชาใบนั้นอย่างลึกซึ้ง เพราะอาจจะได้พบกันเพียงครั้งเดียวในชั่วชีวิตนี้

มันไม่ได้หมายถึงการดื่มชาเท่านั้น จริง ๆ แล้ว เราควรดื่มด่ำกับทุกอย่างที่ผ่านมาตรงหน้าเรา เพราะเราอาจไม่ได้หวนกลับมาพบกันอีก เช่น แจกันดอกไม้ที่จัดเสร็จแล้ว เราควรชื่นชมกับความงามนั้นให้ลึกซึ้งประทับเข้าในใจ เพราะอีกไม่นานเราก็ต้องเปลี่ยนแปลงดอกไม้ในแจกันนั้นไปแล้ว

ท่านชยสาโรเคยเทศน์ว่า *“วันนี้ของเดือนนี้ ปีนี้ ที่นั่งฟังเทศน์กันอยู่นี้ จะไม่มีอีกแล้วชั่วนิรันดร์ เดี๋ยวมันก็จะเปลี่ยนวันที่เดือนปีไป เราอาจจะบอกว่าเราได้ฟังเทศน์ที่ตรงนี้อีก แต่มันก็ไม่ใช่วันที่นี้ เดือนนี้ ปีนี้อีกต่อไป มันแค่คล้ายเท่านั้น”*

อิจิโงะ อิจิเอะ

ในความรู้สึกของเราเวลาที่พระเทศน์ว่าให้อยู่กับปัจจุบันขณะ เราจะรู้สึกว่าหมายถึงเวลาที่สั้นมาก แทบจะดื่มด่ำกับอะไรไม่ได้ เพียงมองตามลมหายใจเข้า ปัจจุบันขณะก็เลื่อนผ่านไปแล้ว คนไม่คุ้นเคย ดูเหมือนแทบจะวิ่งตามเข็มวินาทีที่เลื่อนไป

ถ้าเป็นชั่วขณะในสมาธิก็อาจจะใช่ เราจะดูอยู่ที่หนึ่งลมหายใจเท่านั้น แต่กับการใช้ชีวิตทั่วไปอาจจะไม่ใช่ปัจจุบัน ขณะมันยาวกว่านั้นมาก

ฉันตื่นเต้น ประหลาดใจ และซาบซึ้งมากเมื่อได้อ่านถ้อยคำของโอโช ในหนังสือชื่อ เซน ช่วงที่กล่าวถึงเวลา

-พื้นฐานสำคัญที่สุดของเซนคือปล่อยวาง สัมผัส แล้วจากไป

-การปล่อยวาง ชีวิตสะท้อนตัวมันเองอย่างเรียบง่ายและชัดเจน เมื่อท่านไม่ไปไขว่คว้ามัน ไม่ยึดติดมัน ไม่กักตุน ไม่สะสม ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ เมื่อท่านคลายมันออกและพร้อมที่จะปล่อยมันไป

-แต่ท่านกักตุนมันไว้ ต้องการทำให้มันถาวร ท่านรักชายหรือหญิงคนนั้น ท่านต้องการจะครอบครองไว้ ท่านต้องการให้มันถาวร มันอาจมีความเป็นนิรันดร แต่ไม่อาจถาวรได้ พยายามเข้าใจว่ามันเป็นสิ่งที่มาเพียงชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้น เว้นเสียแต่ว่า ท่านอยู่ในชั่วขณะนั้นด้วยการปล่อยวางอย่างที่สุด มันจะกลายเป็นสิ่งที่เป็นนิรันดรชั่วขณะที่ชีวิตท่านเปิดเต็มที่ ช่วงเวลาที่จิตใจท่านผ่อนคลาย ความเป็นนิรันดรจะบังเกิดขึ้น แต่ถ้าท่านไม่ได้อยู่ในช่วงขณะนั้น ท่านจะไม่รู้ว่าความเป็นนิรันดรคืออะไร

-สามคำนี้ถือว่าสำคัญมาก ชั่วขณะ ถาวร นิรันดร

ในพจนานุกรม นิรันดรแปลว่าตลอดไป ซึ่งไม่ถูก ถาวรต่างหาก คือตลอดไป

-ความเป็นนิรันดรนั้นไม่ใช่ช่วงเวลา

ความเป็นนิรันดรเป็นความลึกของชั่วขณะ

ความเป็นนิรันดรเป็นส่วนหนึ่งของชั่วขณะ มันไม่ได้ตรงข้ามกับชั่วขณะ ถาวรต่างหากที่ตรงข้ามกับชั่วขณะ

-เมื่อท่านลงลึกเข้าไปในชั่วขณะ ท่านกำลังตกลงไปในห้วงขณะถูกกลืนกินเข้าไปทั้งหมดทั้งสิ้น ท่านได้ลิ้มรสของความเป็นนิรันดรทุก ๆ ชั่วขณะที่เราอยู่อย่างเป็นทั้งหมด และอยู่อย่างผ่อนคลายนั่นคืออยู่อย่างเป็นนิรันดร

-ความเป็นนิรันดรนั้นเป็นปัจจุบันขณะเสมอ "เดี๋ยวนี้" เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นนิรันดร ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของกาลเวลา

-ปล่อยวางราวกับใบไม้ที่ล่องลอยไปกับสายน้ำ

ชั่วขณะที่เราพิจารณาถ้วยชา เราดิ่มด่ำลงในชั่วขณะ เราลึกลงไปในชั่วขณะ เราถูกกลืนกินเข้าไปเป็นหนึ่งเดียวกับถ้วยชาในชั่วขณะเรากำลังอยู่ในนิรันดร

ชั่วขณะไม่ได้อยู่ที่หนึ่งลมหายใจ แต่อยู่ที่หนึ่งนิรันดร

ผู้ดื่มชาซาบซึ้งยามสัมผัสถ้วยชาที่งดงาม

หญิงสาวหลงใหลกับกลีบซ้อนสลับของกุหลาบสีสดสวย

ชายชรามีความสุขยามลูบหัวสุนัขที่มาทักทายข้างเตียงนอน

เด็กน้อยหัวใจพองโตกับลูกโป่งสีแดงที่ตัดกับท้องฟ้าสีน้ำเงิน

ทุก ๆ ยามที่เราถูกกลืนกินเข้าไปอยู่กับสิ่งใด จะเนิ่นนานเท่าใดในชั่วขณะนั้น นั่นเป็นหนึ่งนิรันดรของเรา เมื่อเวลาเคลื่อนคล้อย เราจะไม่ได้ผัสกับมันอีก หรือแม้จะได้พบกันอีกก็ไม่อาจเหมือนเดิม เพียงแต่คล้ายเหมือนเดิมเท่านั้น

ฉันรู้สึกสนุกมากกับคำกล่าวเรื่องนิรันดรของโอโช และรู้สึกว่าความลึกซึ้งของวิถีญี่ปุ่นนี้ก็ละเอียดอ่อนกับชีวิตมาก สำหรับฉันรู้สึกว่า

อิจิโงะ อิจิเอะ ก็คือ หนึ่งนิรันดร การลงลึกไปในชั่วขณะกับสิ่งหนึ่งที่อยู่ตรงหน้าเพราะเราจะได้พบกับความรู้สึกดี ๆ นั้น เพียงครั้งเดียว

ถ้าเราซาบซึ้งกับสิ่งที่ได้พบในทำนองนี้ เราคงได้พบว่าชีวิตเก็บสิ่งที่เราประทับใจไว้ได้มากมาย และนี่เป็นของขวัญที่เรามอบให้ตัวเองได้จริง ๆ

ขอให้เพื่อน ๆ มีความสุขค่ะ.

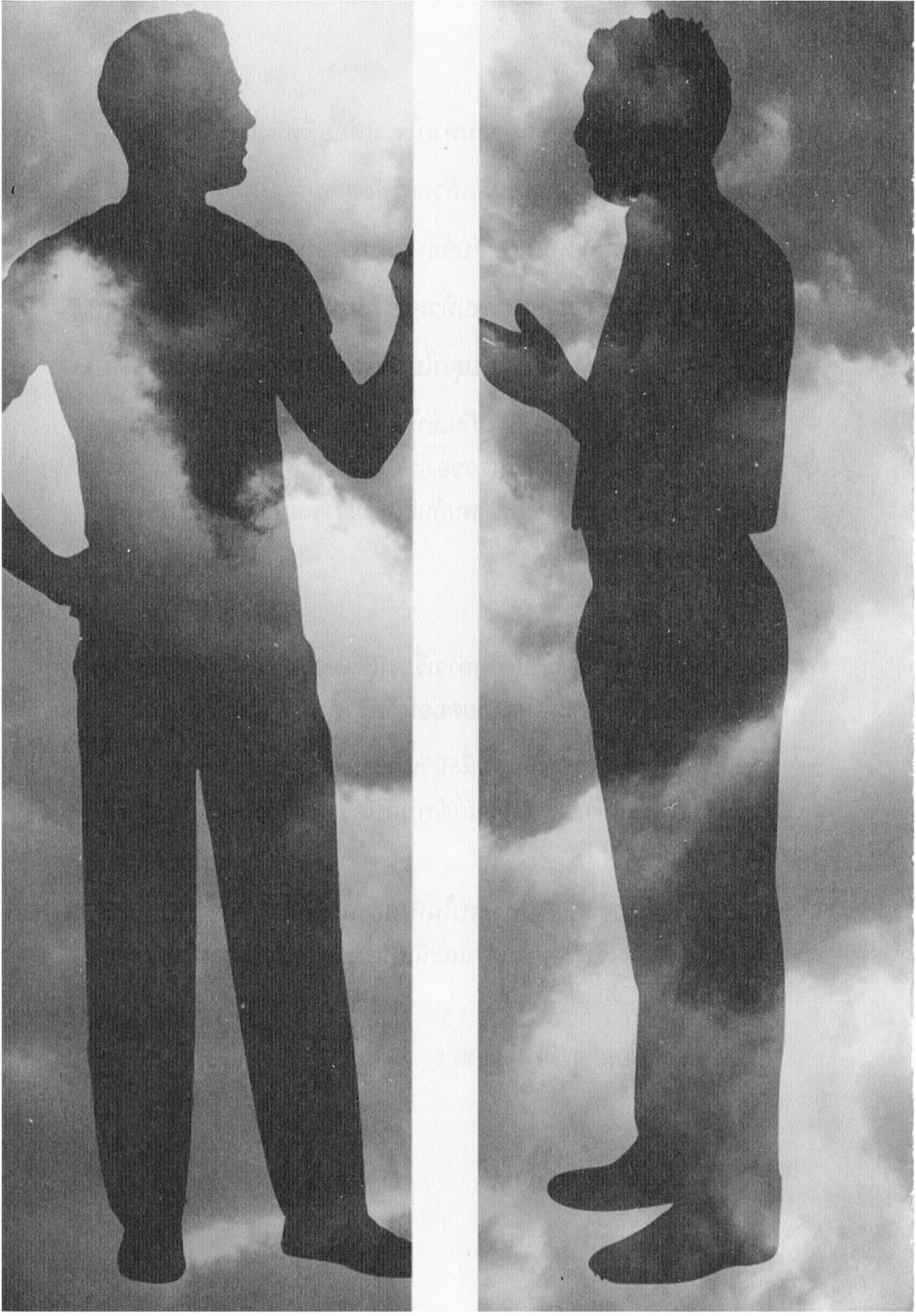

ผู้มัวแต่อวดฉลาด

เรื่อง พุทธทาสภิกขุ / เอื้อเฟื้อภาพ อรอนงค์ ทัศนาพิทักษ์

ภิกษุ ท.! ก็เมื่อเธอทั้งสอง เข้าใจธรรมที่เราแสดงแล้ว
ว่าหาเป็นอย่างนี้ไม่ ก็เรื่องอะไรเล่า
โมฆะบุรุษทั้งสอง รู้อย่างไร เห็นอย่างไร
ทั้งที่บวชอยู่ในธรรมวินัยที่เรากล่าวดีแล้วนี้
จึงกล้าพูดท้าทายกันและกัน
ด้วยเรื่องวิชาความรู้ว่า มาซิ ภิกษุ
จะได้รู้ว่า ใครจะพูดได้มากกว่ากัน ใครจะพูดได้เพราะกว่ากัน
ใครจะพูดได้นานกว่าใคร ดังนี้เล่า

ผู้มัวแต่อวดฉลาด ๑

กัสสปะ! เธอ จงว่ากล่าวสั่งสอนภิกษุ จงแสดงธรรมีกถาแก่ภิกษุ กัสสปะ! เราหรือเธอ จะต้องว่ากล่าวสั่งสอนภิกษุ เราหรือเธอ จะต้องแสดงธรรมีกถาแก่ภิกษุ

"ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ! ในเวลานี้ ภิกษุทั้งหลายเป็นคนว่ายากและประกอบด้วยเหตุที่ทำให้ว่ายากด้วย ไม่มีความอดทน ไม่ยอมรับคำตักเตือนโดยเคารพ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ! ในเรื่องนี้ ข้าพระองค์ ยังได้เห็นภิกษุชื่อภัณฑะซึ่งเป็นลัทธิวิหารริกของพระอานนท์องค์หนึ่ง และภิกษุชื่ออาภิชชิกะ ซึ่งเป็นลัทธิวิหาริกของพระอนุรุทธองค์หนึ่ง กล่าวท้ายกันด้วยเรื่องวิชาความรู้ว่า มาชิ ภิกษุ! จะได้เห็นกันว่า ใครจักกล่าวได้มากกว่ากัน ใครจักพูดได้เพราะกว่ากัน ใครจักพูดได้นานกว่าใครดังนี้" พระมหากัสสปะ กล่าวทูลขึ้น

พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงรับสั่งให้ตามตัวภิกษุทั้งสองนั้นมาเฝ้า แล้วได้ทรงซักถามภิกษุทั้งสองนั้น ภิกษุทั้งสองนั้นได้ทูลรับว่า ได้ทำการท้าทายกันเช่นนั้นจริง จึงตรัสว่า

ภิกษุ ท.! เธอทั้งสองย่อมเข้าใจธรรมที่เราแสดงแล้ว ว่าเราได้แสดงว่า ภิกษุ ท.! เธอทั้งหลาย จงพูดท้าทายกันด้วยเรื่องวิชาความรู้อย่างนี้ว่า มาชิ ภิกษุ! จะได้รู้ว่า ใครจะพูดได้มากกว่ากัน ใครจะพูดได้เพราะกว่ากัน ใครจะพูดได้นานกว่าใคร ดังนี้ ดังนั้นหรือ?

๑.บาลี พระพุทธภาษิต นิทาน.สํ.๑๖/๒๔๐/๒๘๓, ตรัสแก่ท่านพระมหากัสสปะที่เชตวัน.

ภิกษุทั้งสองรูปนั้นทูลว่า หาเป็นเช่นนั้นไม่ พระเจ้าข้า

ภิกษุ ท.! ก็เมื่อเธอทั้งสอง เข้าใจธรรมที่เราแสดงแล้ว ว่าหาเป็นอย่างนี้ไม่ ก็เรื่องอะไรเล่า โมฆะบุรุษทั้งสอง รู้อย่างไร เห็นอย่างไร ทั้งที่บวชอยู่ในธรรมวินัยที่เรากล่าวดีแล้วนี้ จึงกล้าพูดท้าทายกันและกันด้วยเรื่องวิชาความรู้ว่า มาซิ ภิกษุ จะได้รู้ว่า ใครจะพูดได้มากกว่ากัน ใครจะพูดได้เพราะกว่ากัน ใครจะพูดได้นานกว่าใคร ดังนี้เล่า

ภิกษุทั้งสองได้สำนึกตัว จึงหมอบลงที่พระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วกล่าวคำขอขมาโทษว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ความล่วงของข้าพระองค์ ได้ล่วงเกินแล้ว เพราะทำตามประสาพาล ประสาเขลา ประสาไม่ฉลาด คือข้าที่พระองค์ทั้งสองได้บวชอยู่ในธรรมวินัย ที่พระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ กลับมาพูดท้าทายกันเสียด้วยเรื่องวิชาความรู้ว่า มาซิ ภิกษุ! จะได้รู้ว่าใครจะพูดได้มากกว่ากัน ใครจะพูดได้เพราะกว่ากัน ใครจะพูดได้นานกว่าใคร ดังนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงงดโทษโดยเป็นโทษล่วงเกินของข้าพระองค์ทั้งสอง เพื่อสังวรต่อไปพระเจ้าข้า ดังนี้

ภิกษุ ท.! แน่แล้ว เธอทั้งหลาย ได้ถึงความมีโทษ เพราะทำตามประสาพาล ประสาเขลา ประสาไม่ฉลาด คือข้อที่เธอทั้งหลาย ทั้ง ๆ ที่ได้มาบวชในธรรมวินัยที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ กลับมัวพูดท้าทายกัน

ด้วยเรื่องวิชาความรู้ว่า มาซิ ภิกษุ! จะได้รู้ว่า ใครจะพูดได้มากกว่ากัน ใครจะพูดได้เพราะกว่ากัน ใครจะพูดได้นานกว่าใคร ดังนี้ ภิกษุ ท.! แต่เมื่อเธอทั้งหลายเห็นโทษโดยความเป็นโทษ แล้วทำคืนเสียอย่างถูกระเบียบเช่นนี้ เราก็จะงดโทษของพวกเธอทั้งหลายให้

ภิกษุ ท.! ผู้ที่เห็นโทษโดยความเป็นโทษแล้วทำคืนเสียอย่างถูกระเบียบ แล้วทำการสังวรระวังต่อไป อันนั้นย่อมเป็นความเจริญในวินัยของพระอริยเจ้า ดังนี้.

ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์

ภาคหนึ่ง ผู้ชี้ขุมทรัพย์ หมวดที่ ๖ ว่าด้วยการเหละหลวมในธรรม

ผู้มัวแต่อวดฉลาด (หน้า ๑๑๗-๑๑๘)

จงรู้จักตัวเอง

จงรู้จัก	ตัวเอง	คำนี้หมาย
มิดีร้าย	อยู่เท่าไร	เร่งไขขาน
ข้างฝ่ายดี	มีไว้	ในดวงมาน
ข้างฝ่ายชั่ว	รีบประทาน	ให้หมดไป

จงรู้จัก	ตัวเอง	คำนี้หมาย
ว่าในกาย	มีกิเลส	เป็นเหตุใหญ่
จึงสาระแน	แต่จะทำ	บาปกรรมไกล
ต้องควบคุม	มันไว้	ให้รักบุญ

จงรู้จัก	ตัวเอง	คำนี้หมาย
สังขารไร้	ตนตัว	มัวแต่หมุน
ไปตามเหตุ	ปัจจัย	ที่ไส-รุน
พ้นบาปบุญ	ชั่วดี	มีนิพพานฯ

พุทธทาสภิกขุ

ชีวิตเปลี่ยนด้วยงานปั้น

เรื่อง สุชาติ สุขประสิทธิ์/ เอื้อเฟื้อภาพ อรอนงค์ ทัศนาพิทักษ์

จากอดีตนักเรียนศิลปะ

เกิดและเติบโตที่กรุงเทพฯ

เคยมองว่า ศิลปะคือความเท่ ไว้ผมยาว นุ่งกางเกงยีนส์

มากกว่านั้น ตุ้ยยังเลือกใช้ชีวิตตามประสาคนหนุ่มเลือดร้อน
ไม่ได้สนใจเล่าเรียนอย่างที่ควรเป็น

แม้ภรรยาเป็นญาติกับเจ้าของโรงปั้นอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และครั้งหนึ่ง **อาจารย์กิตติพงษ์ สุริยทองชื่น** ประติมากรและเจ้าของโรงปั้น เคยออกปากฝากไปบอกว่าหากมีเวลาให้ลองเข้ามา แต่นั่นไม่ได้ทำให้ **ตุ้ย สกล** สนใจแม้แต่น้อย กระทั่งเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมโรงปั้น และบังเอิญเขาขับมอเตอร์ไซค์ผ่านมา ก่อนตัดสินใจเลี้ยวรถกลับบ้านทันที

"กลับไปเปลี่ยนเสื้อผ้า ให้ภรรยามาส่งแล้วให้กลับบ้าน เริ่มรู้จักกันวันนั้น ก่อนหน้านั้นไม่ได้รู้จักเป็นการส่วนตัว แต่พอรู้บ้านอาจารย์น้ำท่วมเลยมาช่วยขนของกั้นกระสอบทรายกัน" ตุ้ยนั่งเล่าเรื่องราวใต้ร่มไม้ พลางชี้มือไปยังถนนหน้าโรงปั้นที่ขับรถผ่านวันนั้น

จากนั้นจึงมีโอกาสได้เข้าออกโรงปั้นถี่ขึ้น โดยครั้งแรก ๆ ที่เข้ามาอาจารย์กิตติพงษ์มอบหมายให้มัดครอส คือผูกไม้กากบาท เพื่อช่วยรับน้ำหนักดินที่ปั้นพระพุทธรูป ประกอบกับช่วงนั้นตุ้ยมีปัญหากับคนที่เคยขับรถตู้โดยสารให้ นั่นทำให้ภายในใจคิดเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ทำอยู่เบื้องหน้ากับงานที่เริ่มระอาใจ

"เริ่มแรกเลยผมไม่ได้คิดอะไร มัดครอสก็มัด ช่วงนั้นสามสี่วันก็มาแบบว่าง ๆ เพลิน ๆ ถ้ามีงานขับรถตู้ผมก็ยังไปขับรถตู้อยู่ แต่พอมีปัญหาเลยเริ่มเบื่อ มันวุ่นวายด้วยโมโหด้วย มาปั้นพระอยู่ที่นี่ไม่เห็นมีใครว่า ไม่มีใครจ้ำจี้จ้ำไช"

สังคมต่างรูปแบบที่ได้สัมผัสมา บวกกับวัยซึ่งผ่านร้อนผ่านหนาวมาไม่น้อย มากพอที่จะทำให้ตุ้ยตัดสินใจครั้งสำคัญ นั่นคือการเลิกรับงานขับรถตู้ที่เคยเลี้ยงชีพมาหลายปี ชนิดแยกตัวออกมาห่างไกลเพื่อก้าวไปสู่พื้นที่ใหม่ที่ดีกว่า

"เข้ามาคุยกับอาจารย์โดยตรงเลย ผมมีปัญหา ผมรู้สึกไม่สบายใจ มันวุ่นวายเกินไป ผมขอมาช่วยอาจารย์เต็มตัวเลยแล้วกัน อาจารย์ก็ไม่มีปัญหา มาก็มา" ตุ้ยยังจำเหตุการณ์ครั้งนั้นได้อย่างชัดเจนว่าคืนนั้นคุยเปิดใจกันช่วงสี่ห้าทุ่ม และล่วงเลยไปยันเที่ยงคืนเลยทีเดียว

จากอดีตนักเรียนศิลปะ เกิดและเติบโตที่กรุงเทพฯ เคยมองว่าศิลปะคือความเท่ ไว้ผมยาว นุ่งกางเกงยีนส์ มากกว่านั้น ตุ้ยยังเลือกใช้ชีวิตตามประสาคนหนุ่มเลือดร้อน ไม่ได้สนใจเล่าเรียนอย่างที่ควรเป็น แต่ยังพอโชคดีอยู่บ้างสำหรับความรู้วิชาดรออิ้งที่ได้ติดตัวมาเพราะสามารถประยุกต์ใช้กับงานปั้นได้

"ไปเรียนจริง แต่แทบไม่ได้สนใจการเรียนเลย ใช้ครูพักลักจำ เขาสอนคนละอย่างกับที่นี่ อ้าว... วันนี้ดรออิ้งผลไม้แล้วกันสักสามสี่อย่าง ใช้เวลาสี่ชั่วโมงนะ สั่งแล้วก็ไป แต่อยู่ที่นี่อาจารย์ดูทุกรายละเอียด ผมพอมีต้นทุนมาบ้าง ผมเรียนศิลปะประยุกต์ แต่เรื่องงานปั้นผมไม่มีเลย" ตุ้ยสารภาพพฤติกรรม ทั้งยังเทียบเคียงการเรียนการสอนในสถาบันที่เคยร่ำเรียน กับโรงปั้นแห่งนี้อย่างตรงไปตรงมา

จากวันนั้นเป็นต้นมา ตุ้ยบอกตัวเองว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องมาโรงปั้นทุกวัน หากไม่ติดธุระสำคัญจริง ๆ จนวันนี้พูดได้อย่างเต็มปากว่าที่นี่เป็นเหมือนบ้านอีกหลังของชีวิต และเขาเองเป็นอีกคนที่ได้อาศัยอยู่ใต้ชายคาของความอบอุ่นนั้น

"คืออาจารย์ไม่ได้สอนปั้นพระอย่างเดียว พูดแบบไม่ลังเล และไม่อาย บอกได้เลยอาจารย์เป็นเหมือนพ่ออีกคนหนึ่ง ดูแลทุกอย่างเหมือนผมเป็นลูกอีกคน แล้วไม่ได้ดูแลผมคนเดียว แต่ดูแลถึงลูกเมียผมด้วย เป็นห่วงทุกคน ปรึกษาได้ทุกเรื่อง" คำว่าบ้านของตุ้ยถูกขยายความออกมาอย่างเต็มเสียง

งานนี้ เมื่อเรื่องราวชีวิตที่เข้าขั้นล้มลุกคลุกคลานในช่วงหนึ่งเริ่มเข้าที่เข้าทางได้บ้างแล้ว ถนนทุกสายของอดีตโชเฟอร์รถตู้รับจ้างผู้เคยพาผู้โดยสารไปท่องเที่ยวเดินทางมาทั่วสารทิศ จึงมุ่งตรงไปยังงานปั้นอย่างเต็มสมาธิ

“เหมือนได้โอกาสเรียนใหม่อย่างเป็นระบบ นับหนึ่งใหม่ที่ถูกต้องถูกวิธี มันต้องเป็นแบบนี้ ผมว่าโอเค เพราะอาจารย์เคยสอนศิลปะระดับมหาวิทยาลัยมาก่อน เลยปล่อยให้ทำก่อน จะไม่สอนเลย ดูว่าเราเข้าใจขนาดไหน ดูเป็นคน ๆ ไป”

แม้วันนี้ตุ้ยจะเข้าใจวิธีการสอนของอาจารย์ รวมทั้งพยายามพัฒนาการเรียนรู้ขึ้นมาเป็นลำดับ ผ่านการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งยังยอมรับว่านี่คือรูปแบบการสอนที่ยอดเยี่ยม แต่หากพูดถึงวันนั้น วันที่เพิ่งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงปั้น เขาตอบอย่างไม่อายว่าหงุดหงิด

“ผมมาตอนแรกหงุดหงิด อาจารย์ไม่สอนอะไรเลย ดรออิ้งก็ไม่สอน ได้แต่บอกให้เขียนไปก่อนตามที่เราเข้าใจ ขึ้นโครงก็ไม่สอน ผมไม่มีพื้นฐานงานปั้นมาเลยนะ ผมยังแอบดูน้อง ๆ คนอื่น เขาไม่ได้เรียนศิลปะมา แต่การดรออิ้งทำเยอะกว่าผม ผมมีพื้นฐานเรื่องแสงเงา แต่วิธีทำที่ถูกยังไม่มี ยังต้องแอบดูน้อง ๆ ที่อยู่มาก่อนอยู่เลย” ตุ้ยเล่าอย่างอารมณ์ดี ถึงเหตุการณ์วันที่อารมณ์เสียเอามาก ๆ

มากบ้างน้อยบ้าง ทั้งสังคมที่ดี เพื่อนร่วมงานที่ดี และสำคัญที่สุด อาจารย์ผู้พร้อมถ่ายถอดสรรพวิชา ทั้งหมดจึงไม่ต่างจากดินคุณภาพดีที่ถูกนำมาวางลงตรงหน้า ไม่ยากเลยที่ตุ้ยจะหยิบขึ้นมาและเริ่มต้นปั้นเป็นรูปร่างอย่างมีความสุข

“กลายเป็นว่าผมลึกซึ้งขึ้นกับงานศิลปะ เทียบกับเมื่อก่อนก็แค่สวย พอเข้ามาทำจริงมันเยอะมาก ไม่ใช่ว่าใครอยากปั้นก็ปั้นก็ปั้นได้นะ แต่เป็นแค่ช่างทั่วไป แต่ปั้นแล้วออกมาดี ออกมาแล้วให้ความรู้สึกอิ่ม ยากมาก ผมก็เลยค่อย ๆ เรียนรู้”

ทุกเช้าก่อนเริ่มลงมือทำงาน จะมีการมอบหมายงานให้แต่ละคน เรื่องนี้ตุ้ยขยายความเพิ่มเติมจากประสบการณ์ส่วนตัวว่า รูปแบบการจ่ายงานของอาจารย์กิตติพงษ์ มองผ่านอารมณ์ขณะนั้นของลูกศิษย์ด้วยซ้ำไป

“มีช่วงหนึ่งที่ผมมีปัญหา อาจารย์จะให้ทำงานเงียบ ๆ คนเดียว แต่ไม่ใช่สั่งแล้วปล่อย คืออาจารย์ให้อยู่กับตัวเองด้วยอยู่กับงานด้วย เพราะเวลาปั้นพระจะได้สมาธิเยอะมาก อาจารย์บอกว่า ตุ้ย น้อมจิตเลยนะบุญกุศลจะช่วยให้เรามีสมาธิ ให้เพ่งอยู่กับงานศิลปะ ทำให้เรามีสมาธิขึ้นจริง ๆ มุมมองผมนะ”

แต่นั่นแหละ แม้จะได้ชื่อว่าพอมีต้นทุนทางศิลปะมาบ้าง รวมทั้งสองปีที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงปั้น สิ่งละอันพันละน้อย ต่างช่วยหล่อหลอมให้ตุ้ยแข็งแกร่งขึ้นเป็นลำดับทั้งกายและใจ แต่ฉันใดก็ฉันนั้น ก้อนดินเมื่อโดนน้ำย่อมอ่อนตัวเสียรูปทรงไปบ้างเป็นธรรมดา ชีวิตคนคนหนึ่งก็คงไม่ต่างกัน

"บางทีนึกท้อ แต่ทำตามคนสำเร็จก็น่าจะเร็ว อย่างอาจารย์ที่ค่อย ๆ เติบโตขึ้นมา อาจารย์ก็ลองผิดลองถูกมาก่อน วันนี้เรามาเรียนกับคนที่ประสบความสำเร็จแล้ว ผมคิดว่ามันน่าจะเร็วขึ้น เพียงแต่ว่าทุกครั้งที่อาจารย์สอนต้องทำตาม ให้ทำอะไรก็ทำ อาจารย์มีเหตุผลอยู่แล้ว แต่จะบอกทีหลังให้ทำก่อน" แม้จะเคยทดท้อต่อปัญหาอุปสรรค แต่ตุ้ยมีมุมมองที่สามารถผ่านพ้นมาได้อย่างศิษย์มีครู

รวมทั้งครั้งหนึ่ง ตุ้ยได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญที่ต้องจริตเป็นอย่างยิ่ง ขนาดว่าผ่านช่วงเวลานั้นมาแล้วนับปี เรื่องเล่าประสบการณ์อันตราตรึงยังอบอวลไปด้วยความรู้สึก เหมือนเพิ่งผ่านมาเมื่อวานนี้เอง

*"ผมแนวบู๊อยู่แล้ว ออกนอกสถานที่ไปติดตั้งจัดการเรื่องเทคนิค ผมไปเต็ม ๆ คือที่ดอยไตแลง ไปตอนทำฐานอนุสาวรีย์แล้วเป็นงานก่อสร้างด้วย โอ้โฮ...มันมาก ขึ้นไปที่นั่นหนึ่งเดือนกับ***พี่ติ่ง*** *น้องชายอาจารย์ คืออาจารย์ไปส่งแล้วก็กลับลงมาคุมงานที่โรงปั้นต่อ"*

ดอยไตแลง รัฐฉาน ประเทศเมียนมา นอกจากจะได้ทำงานอย่างเต็มที่ ตุ้ยยังได้ซึมซับความหนาวเหน็บของฤดูกาล รวมทั้งชีวิตของผู้คนบนดอยสูง ยังให้บทเรียนอีกมากมาย ทั้งการไม่มีไฟฟ้าใช้ต้องนำถังไปตักน้ำจากรถที่ทหารขนมาส่ง และต้องก่อฟืนทำอาหารกินเอง แต่ก็ยังจัดว่าสบายเมื่อเทียบกับครั้งแรก ๆ ที่อาจารย์กิตติพงษ์ได้ขึ้นไปบุกเบิกไว้ ที่สำคัญยังมีวิชาความรู้อีกมากมายให้เก็บเกี่ยวได้อย่างไม่รู้จบ

"พูดตรง ๆ ผมไม่ได้รักจะเป็นศิลปิน แต่ขอเป็นผู้ช่วยศิลปิน ขอเป็นทีมงาน ฝีมือผมไม่ถึงอาจารย์ ณ ปัจจุบันยังต้องฝึกปรืออีกนาน ในใจผมตอนนี้ไม่ได้มีความคิดเลยว่าจะต้องเป็นศิลปินเหมือนอาจารย์ ผมแค่ขอเป็นครอบครัวของอาจารย์ จะตามรอยเพราะอาจารย์กว่าจะมาถึงตรงนี้ได้ต้องเก็บประสบการณ์"

ถึงที่สุด ไม่ว่าวันวาน วันนี้ หรือวันข้างหน้าจะเป็นเช่นไร จุดเปลี่ยนครั้งนี้เป็นสิ่งที่ดีกว่าของตุ้ย และจะเป็นเข็มทิศให้ชีวิตไปตลอดกาล.

จงทำงาน ทุกชนิด ด้วยจิตว่าง
ยกผลงาน ให้ความว่าง ทุกอย่างสิ้น
กินอาหาร ของความว่าง อย่างพระกิน
ตายเสร็จสิ้น แล้วในตัว แต่หัวที

ท่านผู้ใด ว่างได้ ดังว่ามา
ไม่มีท่า ทุกข์ทน หม่นหมองศรี
"ศิลปะ" ในชีวิต ชนิดนี้
เป็น "เคล็ด" ที่ ใครคิดได้ สบายเอย

พุทธทาสภิกขุ

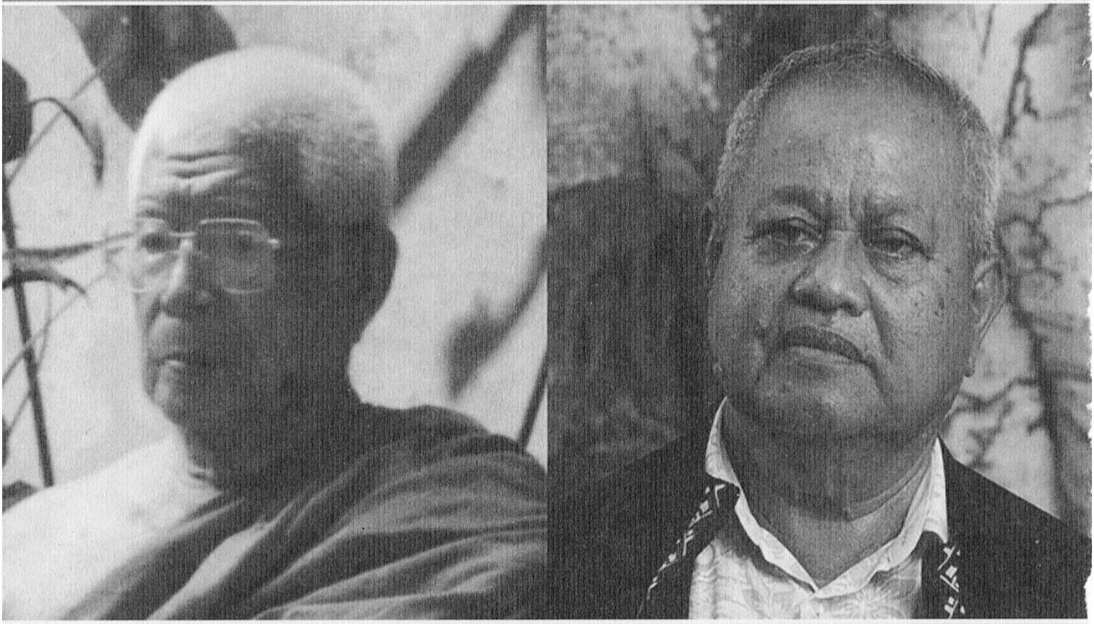

พุทธทาสภิกขุ ในความทรงจำ ณรงค์ เสมียนเพชร

โครงการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า

กลุ่มงานจดหมายเหตุ

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

คิดถึงท่านอาจารย์เหมือนกับเราคิดถึงพ่อแม่ ตอนมีทุกข์ก็ไปหาท่านอาจารย์ ก็มาอยู่ตรงนี้มีที่ที่พ่อตาให้แปลงหนึ่ง ๑๐ ไร่ (ฝั่งตรงข้ามกับสวนโมกข์ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ก็ไปหาท่านอาจารย์บอกว่า อาจารย์ครับ ผมไม่ไหวแล้วจะมาอยู่ใกล้อาจารย์ ท่านก็ไม่ว่าอะไร ก็มาอยู่ตรงนี้ เพราะว่าพอมันเหนื่อย พอมันไปไม่ถูก พอมันเหนื่อยก็เดินเข้าวัด เห็นอาจารย์ เห็นต้นไม้ เห็นอะไร ก็กลับมาสบายใจขึ้น...

เคยคิดจะหนีไปต่างประเทศ ก็เกือบจะทิ้งลูกทิ้งเมียไปแล้ว ก็นึกถึงคำอาจารย์ อาจารย์บอกว่า

"คนเรานี่ ถ้าอยู่แบบไม่รับความจริงมันอยู่ไม่ได้" ท่านสอนคนอื่นเขานะ ไม่ได้สอนผมหรอก เราฟังอยู่กับคนอื่น ท่านพูดกับคนอื่น ท่านบอกว่า "ให้ยอมรับความจริง ไม่นิ่งอยู่กับที่ มองโลกในแง่ดี มีชีวีทางสายกลาง"

"...เราก็นึกถึงความจริงวันนั้น ที่ท่านสอนคนอื่นเราก็อยู่ด้วย เราก็ได้เอามาปฏิบัติตัว คือจนแล้วมันก็ต้องจน ทำอะไรได้ ผมเป็นหนี้เขา เขามาเอาค่าหนี้มอเตอร์ไซค์ที่ผมส่งลูกไปโรงเรียน ผมขี่มอเตอร์ไซค์อยู่ ผมก็ต้องให้มอเตอร์ไซค์เขาไป ผมเดิน ทำอะไร ไม่ได้ เดินจะถึงชั่วโมงหนึ่ง ๓-๔ ชั่วโมง เราก็ต้องยอมรับ ผมก็ได้ธรรมะของท่าน"

ณรงค์ เสมียนเพชร เจ้าของร้านอาหารเพื่อนเดินทาง และนายกพุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี บอกเล่าความทรงจำที่มีต่อพุทธทาสภิกขุ ในฐานะอดีตเด็กวัด ผู้เคยติดตามและดูแลงานก่อสร้างภายในสวนโมกข์

ณรงค์ เสมียนเพชร กับหลักสูตรก่อสร้างในสวนโมกข์ไชยา

เหตุที่เกิดและเติบโตในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกทั้งยังเป็นเด็กวัดชยาราม ภายใต้การปกครองของพระครูสุธนธรรมสาร (ธน จนฺทโชโต) สหายธรรมของพุทธทาสภิกขุ อาจเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ ณรงค์ เสมียนเพชร มีโอกาสรับใช้กิจการในสวนโมกข์ ไชยา มาแต่ครั้งยังเด็ก จวบจนกระทั่งเมื่อเขาเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนพุทธนิคม สวนโมกข์ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยชีวิตที่ทำให้เขาได้เรียนรู้ในสิ่งที่รักจากการลงมือปฏิบัติจริง

"ผมจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จริง ๆ แล้ว หลังจากจบมัธยมอยากเรียนก่อสร้างอุเทนถวาย อยากเรียนมากเลย ชอบก่อสร้างเป็นอันดับหนึ่งของชีวิต ขณะเรียนอยู่วัดก็ชอบทำช่างไม้ แต่ว่าพ่อแม่ไม่อยากให้ลูกเรียน เพราะว่าพ่อเป็นช่างไม้ตามหมู่บ้านเก่า บอกแม่ว่า แม่จะไปเรียนก่อสร้างนะแม่นะ แม่บอกอย่าไปเลย ถ้าไปเรียนก่อสร้างก็เหนื่อยเหมือนพ่อมึงนี่ล่ะ ก็เลยไม่เรียน บังเอิญพ่อเดินมาตลาดไชยาแวะที่วัดธารน้ำไหล เดิมทีลุงรู้จักอาจารย์พุทธทาสมาก่อนหน้านั้น สมัยเรียนหนังสืออยู่ อาจารย์พุทธทาสก็ถามพ่อว่า ลูกชายของพ่อที่อยู่วัดชยารามกับพระอาจารย์สุธนไปเรียนต่อที่ไหน พ่อก็บอกว่าไม่ได้เรียนต่ออยู่ที่บ้าน ท่านอาจารย์พุทธทาสก็บอกว่า อย่างนั้นพามาอยู่กับเรา ผมก็เลยมาอยู่กับอาจารย์พุทธทาส"

ณรงค์ อธิบายถึงจุดเริ่มต้นการเรียนรู้และความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการก่อสร้างภายในสวนโมกข์ ที่เปิดโอกาสให้เขาได้ใกล้ชิดกับภิกษุนามพุทธทาสต่อไปว่า *"หลังจากมาทำงานกับท่านอาจารย์พุทธทาส ครั้งแรกมาสร้างกุฏิที่พระเดชพระคุณท่านอาจารย์อยู่ หลังที่รับแขกเดี๋ยวนี้ ที่นั่นทำให้ผมได้ความคิด แต่ยังไม่เข้าใจว่าอาจารย์พูดธรรมะครั้งแรกกับผม"*

มีอยู่วันหนึ่งคนงานทั้งหมดหยุดหมด เหลือแต่ผมกับนายช่างสร้างตึก ๒ คน ฉาบปูนด้านทิศเหนือของอาคารอยู่ ฉาบที่สูงผมกำลังผสมปูนอยู่ยังไม่เสร็จเลย นายช่างที่อยู่ข้างบนให้ผมส่งไม้นั่งร้านขึ้นให้ผมก็ไปส่งไม้นั่งร้าน พอผมส่งไม้นั่งร้านเสร็จท่านก็ขอน้ำ ผมก็ไปตักน้ำให้ พอขอน้ำได้น้ำเสร็จ เขาก็ขอปูนที่จะฉาบ ผมผสมปูนยังไม่เสร็จนึกออกไหมครับ เมื่อผมผสมปูนไม่เสร็จ เขาให้ผมไปส่งไม้ แล้วตักน้ำให้ แล้วเขาจะเอาปูนทันทีก็ไม่ได้ตามต้องการ เขาก็ด่าผมว่า ไอ้ห่าผมร้องไห้ ในชีวิตผมที่เกิดมาไม่เคยมีใครด่าอย่างนี้...”

เราคิดมากร้องไห้ไปหาท่านอาจารย์ ยกมือไหว้แล้วบอกอาจารย์ครับผมกลับบ้านแล้วไม่ทำแล้วงาน *“อ้าว...เป็นอะไรล่ะ”* อาจารย์ถามอย่างนี้ ผมบอกนายช่างด่าผมครับ *“อ้าวด่าเธอว่ายังไง”* ด่าว่าไอ้ห่า *“โอ๊ย...จะเจ็บอะไรไอ้ห่า กับเรามันยังด่าแม่เลย”* นี่คือธรรมะข้อแรก ตั้งแต่มาทำครั้งนั้นเลย โอ๊ย...ไอ้ห่านี่เจ็บไรหวา กับเรามันยังด่าแม่เลย

“อาจารย์เป็นบุคคลที่คนเคารพนับถือ ตอนนั้นยังไม่ทั่วประเทศใช้คำว่าทั่วอำเภอ ทั่วอำเภอรู้จักอาจารย์เคารพนอบน้อม แม้แต่พระผู้ใหญ่ก็ยังเคารพอาจารย์ ช่างคนนี้มันถึงขนาดนี้เชียวหรือ เราคิดอย่างนั้น แล้วเราจะอะไรไป ก็หายโกรธแล้วก็มาทำงานต่อ นี่คือสิ่งแรกที่เจอ ตอนนั้นอายุ ๑๗ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มาทำงานครั้งแรก เราคิดว่านั่นล่ะท่านให้ธรรมะข้อแรก”

นายกพุทธสมาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี บอกเล่าความทรงจำที่สะท้อนให้เห็นความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะชนิดที่จับต้องได้ในชีวิตประจำวันตามแบบฉบับของพุทธทาสภิกขุ

"เอ้า...เงิน เธอทำงานดีเทียบเท่าช่างบางกอก"

อีกหนึ่งบทบาทที่สัมผัสได้ผ่านเรื่องเล่าในความทรงจำของผู้คนในท้องถิ่นเกี่ยวกับภิกษุนามพุทธทาส นั่นคือความเป็นครูที่มีเมตตาต่อบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแล แม้บ่อยครั้งจะปราศจากคำชื่นชมออกจากปาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลที่หลายคนเรียกขานว่า "ท่านอาจารย์" จะไม่ได้ให้ความสนใจต่อผู้คนที่อยู่ใกล้ชิด และเมื่อถึงคราวที่บุคคลใดต้องการความช่วยเหลือ ท่านก็พร้อมที่จะสนับสนุนไปตามเหตุและปัจจัย

"หลังจากทำงานอยู่สักประมาณ ๒ ปี มีอยู่วันหนึ่ง ต้องไปส่งน้องสาวเรียนต่อที่เชียงใหม่ ผมก็ไปบอกท่านอาจารย์ว่า อาจารย์ครับผมต้องหยุดงานหลายวัน ท่านว่า "อ้าว...เธอจะไปไหนล่ะ" ผมบอกพาน้องสาวไปเชียงใหม่ ท่านบอก "วันไหนไปมาบอกเราอีกทีหนึ่ง" พอถึงเวลาผมก็ไปบอกท่านว่า อาจารย์ผมจะไปพรุ่งนี้ ท่านก็ขึ้นไปข้างบน ถือซองยาว ๆ มา ๒ ซอง อีกซองหนึ่งท่านทิ้งให้ผมนั่งต่อหน้าท่านโยนมาอย่างนี้ "เอ้า...เงิน เธอทำงานดีเทียบเท่าช่างบางกอก" กรุงเทพฯ ท่านเรียกบางกอก

ตอนนั้นวันหนึ่ง ๑๕ บาท ช่างบางกอกได้วันละ ๒๕ บาท ต่ำสุด ๒๕ บาท ท่านก็ใส่ให้อีก ๑๐ บาท เป็นปี ได้ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท ดีใจเกือบตาย ท่านบอก *"เธอทำงานดีเทียบเท่าช่างบางกอกแล้ว เลยเก็บเงินไว้ให้ เราเก็บไว้ให้ทุกวัน วันละ ๑๐ บาท"* นี่คือการทำงานของท่านโดยผมไม่รู้ตัวหรอก แล้วท่านก็บอกว่า *"เอ้า...เงินนี้เธออย่าเอาไปใช้อื่นนะ ให้น้องได้เรียนหนังสือ"* บางมิติของพุทธทาสภิกขุ ที่อาจตกหล่นจากสื่อธรรมปรากฏผ่านรอยยิ้มและคราบน้ำตาของ ณรงค์

นายกพุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี เล่าถึงช่วงเวลาการเรียนรู้งานก่อสร้างภายในสวนโมกข์ ต่อไปว่า *"ตอนหลังท่านเรียกไปพบท่านบอกว่า เธอนี่ทำงานเป็นแล้ว"* ใช้คำว่า เป็น ท่านบอกว่า *"เธอทำงานเป็นแล้วก่อสร้าง ตอนนี้เราจะหัดให้เป็นผู้รับเหมา"* *ตอนแรกรับเหมาค่าแรงก่อน บ้านรับรองหลังใหญ่ที่พอขึ้นทางโรงครัว (ภายในสวนโมกข์ไชยา) อยู่ขวามือ เขียนกับปูนฉาบว่าบ้านรับรอง หลังนั้นหลังแรก ก็ไปทำท่านตีราคาให้เสร็จ ผมไม่ถามเรื่องขาดทุนกำไร ผมชอบนี่ ผมชอบทำข้าวก็ข้าววัด นอนก็นอนวัด ขาดทุนอะไร ก็มีลูกน้อง ๓-๔ คนก็ทำกันท่านบอกให้ทำ ทำอะไรทำได้หมดทั้งที่ไม่เคยทำ*

ผลสุดท้ายเวลาเจ้าของบ้านมา

ท่านให้ไปรับที่ตลาดไชยา

ผมก็ไม่รู้ว่าใคร ท่านให้ไปรับ พอผมไปรับที่ไหนได้

เป็นอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

บ้านสุญญตา ที่ข้างบนนั่นล่ะ...

หลังจากทำได้ ๒ หลัง ท่านก็เรียกไปพบอีก *"ทีนี้ให้เป็นผู้รับเหมาเต็มตัวแล้วนะ"* ทำทั้งหลังเลย ทั้งของทั้งอะไรเสร็จ แต่ทั้งหมดท่านตีราคาให้เอง เราก็ทำ คิดอย่างเดียวว่าไม่ขาดทุน กินนอนในวัดเราก็ไม่รู้ว่าบ้านใคร แต่ท่านบอก *"ทำระวังหน่อยนี่เป็นบ้านผู้ใหญ่นะ"* ท่านว่าอย่างนี้นะ บ้านผู้ใหญ่ อยู่ข้างบนค่ายลูกเสือ ขึ้นไปทำ ๒๗,๐๐๐ บาท ท่านตีราคาให้สมัยนั้น เราไปทำตาม...ผลสุดท้ายเวลาเจ้าของบ้านมา ท่านให้ไปรับที่ตลาดไชยา ผมก็ไม่รู้ว่าใคร ท่านให้ไปรับพอผมไปรับที่ไหนได้ เป็นอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ บ้านสุญญตาที่ข้างบนนั่นล่ะ...

"ผมทำงานในวัดพูดได้เต็มปากว่า ยุคนั้นที่ทำงานปูน ทำตึกไม่มีใครเกินผม คือวิชาที่ได้จากในวัด บังเอิญช่างที่ พันเอกสาลี่ ปาละกูล พามา นายสุรเดช จันทร์เรือง ท่านจบก่อสร้างมา กลับบ้านก็เอาหนังสือเรียนก่อสร้างด้วยตนเองมาให้ผมอ่าน ผมก็มีความสนิท ท่านรักผมมากคือผมเป็นลูกศิษย์เขา ทำได้ทุกอย่าง ท่านก็ซื้อหนังสือตำรามาให้อ่านเพื่อให้อ่านด้วยตนเอง จำได้ว่าแบบก่อสร้างด้วยตนเอง อ่านเองก่อสร้างเอง" ณรงค์ อธิบายถึงเส้นทางการเติบโตในสายงานก่อสร้างผ่านการเรียนรู้ในสวนโมกข์

"เธอทำก่อสร้าง จอบ พลั่ว ทุ่ง บุ้งกี๋ ต้องกตัญญู..."

หลังเรียนรู้งานก่อสร้างภายในสวนโมกข์อยู่หลายปี ณรงค์ เสมียนเพชร ก็ตัดสินใจที่จะนำวิชาความรู้ที่ได้รับจากการสนับสนุนของพุทธทาสภิกขุ ออกไปใช้ทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างจริงจัง *"คนเราทุกคนล่ะ นักมวยอะไรก็แล้วแต่ ถ้าชกเก่งอยากเป็นแชมป์ เราก็เหมือนกันวิชามันร้อน อยากออกไปข้างนอก แต่ด้วยเกรงใจอาจารย์ไม่กล้าออก บังเอิญมีศึกษาธิการอำเภอไชยาสมัยนั้นมาดูว่าเราทำได้แน่นอน ทำงานแน่นอน ก็อยากให้เราออกไปข้างนอก ผมบอกผมไม่กล้าไป แกมา ๓๔ ครั้ง เรียกไป ผมตัดสินใจผมก็อยากออกอยู่แล้วล่ะ อยากออกไปข้างนอกแต่ว่าไม่กล้า กลัวอาจารย์*

สุดท้ายจำเป็นต้องเข้าไปหาอาจารย์ เข้าไปถึงก้มกราบ ผมบอกอาจารย์ครับ ผมอยากไปทำงานข้างนอกสักพัก ไปสิ ท่านไม่พูดอะไรเลย บอกว่าไป...ข้างนอกมันสนุกกว่าในวัดนะ บอกกับผมอย่างนี้ *เธออยู่กับเรานาน คนอย่างเธอไม่มีธรรมะอะไรหรอก ท่านว่าผมอย่างนี้ ก็จริงของท่าน ไม่มีธรรมะหรอก แต่ไม่เสียทีอยู่กับเรานาน เอาไปสักอย่าง เอากตัญญูกตเวทีเพื่อเอาตัวรอด ความกตัญญูกตเวทีไม่ใช่ใช้เฉพาะสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตก็ต้องกตัญญู เธอทำงานก่อสร้าง จอบ พลั่ว ถังปูน ภาษาใต้เรียกทุ่ง ถังหิ้วปูน ภาษาใต้เรียกว่า ทุ่ง (พูดเป็นสำเนียงภาคใต้) เธออยู่กับเรานาน ต้องกตัญญู เธอทำก่อสร้าง จอบ พลั่ว ทุ่ง บุ้งกี๋ ต้องกตัญญู ถ้าไม่กตัญญู เธอซื้อตายล่ะ นั่นล่ะท่านสอนอย่างนั้น* ณรงค์เล่าถึงข้อคิดที่พุทธทาสภิกขุ ได้มอบให้ในวันที่เขาตัดสินใจรับงานนอกรั้วสวนโมกข์

“คนเรานี่ ถ้าอยู่แบบไม่รับความจริงมันอยู่ไม่ได้”

เมื่อชีวิตจริงไม่ได้โรยไว้ด้วยกลีบกุหลาบ อาชีพรับเหมาก่อสร้างกว่า ๒ ทศวรรษ ทำให้ ณรงค์ ต้องประสบกับภาวะหนี้สินถึง ๔๐ ล้านบาท และจบลงด้วยคำตัดสินล้มละลาย และเป็นเหตุผลที่ธรรมะของพุทธทาสภิกขุได้เรียกเขาให้กลับคืนสู่สวนโมกข์อีกครั้ง ณรงค์เล่าถึงเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นว่า *“ก็คิดถึงท่านอาจารย์เหมือนกับเรา คิดถึงพ่อแม่ ตอนมีทุกข์ก็ไปหาท่านอาจารย์ ก็มาอยู่ตรงนี้ มีที่ที่พ่อตาให้แปลงหนึ่ง ๑๐ ไร่ (ฝั่งตรงข้ามกับสวนโมกข์ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ก็ไปหาท่านอาจารย์บอกว่า อาจารย์ครับ ผมไม่ไหวแล้ว จะมาอยู่ใกล้อาจารย์ ท่านก็ไม่ว่าอะไร ก็มาอยู่ตรงนี้ เพราะว่าพอมันเหนื่อย พอมันไปไม่ถูก พอมันเหนื่อยก็เดินเข้าวัด เห็นอาจารย์ เห็นต้นไม้ เห็นอะไร ก็กลับมาสบายใจขึ้น...*

เคยคิดจะหนีไปต่างประเทศ ก็เกือบจะทิ้งลูกทิ้งเมียไปแล้ว ก็นึกถึงคำอาจารย์ อาจารย์บอกว่า คนเรานี่ ถ้าอยู่แบบไม่รับความจริงมันอยู่ไม่ได้ ท่านสอนคนอื่นเขานะ ไม่ได้สอนผมหรอก เราฟังอยู่กับคนอื่น ท่านพูดกับคนอื่น ท่านบอกว่า ให้ยอมรับความจริง ไม่นิ่งอยู่กับที่ มองโลกในแง่ดี มีชีวิทางสายกลาง...เราก็นึกถึงความจริงวันนั้นที่ท่านสอนคนอื่นเราก็อยู่ด้วย เราก็ได้เอามาปฏิบัติตัว คือจนแล้วมันก็ต้องจน ทำอะไรได้ ผมเป็นหนี้เขา เขามาเอาค่าหนี้มอเตอร์ไซค์ที่ผมส่งลูกไปโรงเรียน ผมขี่มอเตอร์ไซค์อยู่ ผมก็ต้องให้มอเตอร์ไซค์เขาไป ผมเดิน ทำอะไรไม่ได้ เดินจะถึงชั่วโมงหนึ่ง ๓-๔ ชั่วโมง เราก็ต้องยอมรับ ผมก็ได้ธรรมะของท่าน...”

“ผมคิดว่าโดยส่วนตัวผมจริง ๆ แล้ว ถ้าผมไม่ได้ใกล้ชิดกับพระเดชพระคุณท่านอาจารย์ ผมคงเอาตัวไม่รอด เราไม่มีอะไรสักอย่าง เพื่อนมีหม้อข้าวหม้อแกงหลาย ๆ ลูก เรามีหม้อข้าวหม้อแกง ๒ ลูก เราก็อยู่ได้ในชีวิตครอบครัว เพื่อนมีหม้อแกงจืด แกงเผ็ด แกงผัด เรามี ๒ ลูก หม้อข้าวกับหม้อแกงเราก็อยู่ได้ ทำให้เราอยู่ได้ นี่คือเรายอมรับความจริง ไม่นิ่งอยู่กับที่ หมายความว่าไม่ใช่เราไปโวยวาย ไประราน ไปลักขโมย เราก็คิดไปในทางที่ดีคิดเอาตัวรอด โชคดีที่ผมไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ อยู่วัดมานานสิ่งที่ได้จากอาจารย์ที่วัดที่อยู่ตอนเด็ก ถ้าใครไปสูบบุหรี่เขาไล่ออกจากวัด เราเลยได้ตัวนั้นมา พอยิ่งมาอยู่กับอาจารย์พุทธทาส ท่านก็ไม่สนับสนุนเรื่องอย่างนี้ เราก็เลยรอดตัวไป

ผลสุดท้ายก็ใช้ธรรมะ คือตอนนี้เราเริ่มรู้แล้วว่า ธรรมะคืออะไร เรารู้ว่า ธรรมะนี่มาสอนให้เราใช้หนี้ ๔๐ ล้านหมด เขาให้เวลา ๕ ปี เราทำ ๔ ปีกว่าก็หลุดภาระ สิ่งที่เราได้ทั้งที่เราไม่รู้ตัว ดูพระเดชพระคุณท่านอาจารย์สอนคนอื่น เราก็จำ ตอนนั้นเราไม่คิดอะไรหรอก แต่ว่าพอมาประสบปัญหากับตัวเอง สิ่งนี้คือใช่ ถ้าไม่อยู่ใกล้ชิดท่านก็คงเอาตัวไม่รอด” ณรงค์ ย้อนความทรงจำถึงช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ โดยมีธรรมะจากพุทธทาสภิกขุเป็นเครื่องปลอบประโลม

การยอมรับความจริง

กลับทำให้เรามองเห็นแง่งามของธรรมะ

ที่โดยเนื้อแท้แล้วไม่ได้แยกขาดจากชีวิตประจำวัน

ขณะที่คนจำนวนไม่น้อยยังคงตีความธรรมะไปในทางสิ่งฟุ้มเฟือยที่อยู่นอกเหนือชีวิตประจำวันตามจริตวัตถุนิยม ประสบการณ์ของ **ณรงค์ เสมียนเพชร** เกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จาก พุทธทาสภิกขุและสวนโมกข์ ไม่ว่าจะเป็นการวางเฉยต่อคำด่า การกตัญญูต่อสรรพสิ่งแม้กระทั่งเครื่องมือประกอบอาชีพ ตลอดจนการยอมรับความจริงกลับทำให้เรามองเห็นแง่งามของธรรมะที่โดยเนื้อแท้แล้วไม่ได้แยกขาดจากชีวิตประจำวัน และการมีชีวิตประจำวันที่เต็มไปด้วยธรรมะก็ไม่จำเป็นต้องเต็มไปด้วยพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ หากแต่เป็นเรื่องของชีวิตที่ควรอยู่รอดได้อย่างเรียบง่ายอย่างคนที่ยอมรับความจริง ไม่นิ่งอยู่กับที่ มองโลกในแง่ดี มีชีวีทางสายกลาง.

คำถาม-คำตอบแนวปฏิบัติธรรม

หลวงปู่ชา สุภัทโท

ถาม บางครั้งดูเหมือนว่าตั้งแต่ผมบวชเป็นพระมานี้ ผมประสบความยากลำบากและความทุกข์มากขึ้น

ตอบ ผมรู้ว่าพวกท่านบางคนมีภูมิหลังที่สะดวกสบายทางวัตถุมาก่อน และมีเสรีภาพ เมื่อเปรียบกันแล้ว ขณะนี้ท่านต้องเป็นผู้อยู่อย่างสำรวมตนเองและมักน้อยยิ่งนัก ซ้ำในการฝึกปฏิบัตินี้ ผมยังให้ท่านนั่งนานและคอยหลายชั่วโมง อาหารและดินฟ้าอากาศก็ต่างกันไปกับบ้านเมืองของท่าน แต่ทุกคนก็ต้องผ่านความทุกข์ยากกันบ้าง นี่คือความทุกข์ที่จะนำไปสู่ความดับทุกข์ อย่างนี้แหละที่จะทำให้ท่านได้เรียนรู้ เมื่อท่านนึกโกรธ หรือนึกสงสารตัวเอง นั่นแหละเป็นโอกาสเหมาะที่จะเข้าใจเรื่องของจิต พระพุทธเจ้าตรัสว่ากิเลสทั้งหลายเป็นครูของเรา

ศิษย์ทุกคนก็เหมือนลูกของผม ผมมีแต่เมตตากรุณา และความปรารถนาดีต่อทุกคน ถ้าผมทำให้ท่านทุกข์ยาก ก็เพื่อประโยชน์ของท่านเอง

ผมรู้ว่าพวกท่านบางคนมีการศึกษาดี และมีความรู้สูง ผู้ที่มีการศึกษาน้อย และมีความรู้ทางโลกน้อย จะฝึกปฏิบัติได้ง่าย มันก็เหมือนกับว่า ฝรั่งเช่นท่านนี้มีบ้านหลังใหญ่ที่จะต้องเช็ดถู เมื่อเช็ดถูแล้วท่านก็จะมีที่อยู่กว้างขวาง มีครัว มีห้องสมุด มีห้องนั่งเล่น ท่านต้องอดทน ความอดทนและความทนได้สำคัญมากในการฝึกปฏิบัติของเรา เมื่อผมยังเป็นพระหนุ่ม ๆ อยู่ ผมไม่ได้รับความยากลำบากมากเท่าท่าน ผมพูดภาษาพื้นเมือง และฉันอาหารพื้นเมืองของผมเอง แม้กระนั้นบางวันผมก็ทอดอาลัย ผมอยากสึก และถึงกับอยากฆ่าตัวตาย ความทุกข์เช่นนี้เกิดจากความเห็นผิด (มิจฉาทิฏฐิ) เมื่อท่านเข้าถึงสัจจธรรมแล้ว ท่านจะละทิ้งทัศนะและทิฏฐิเสียได้ ทุกอย่างจะเข้าสู่ความสงบ

ถาม ผมได้ยินท่านอาจารย์พูดว่า ท่านเป็นห่วงลูกศิษย์ที่พากเพียรมาก ใช่ไหมครับ

ตอบ ถูกแล้ว ผมเป็นห่วง ผมเป็นห่วงว่าเขาเอาจริงเอาจังจนเกินไป เขาพยายามเกินไป แต่ขาดปัญญา เขาเคี่ยวเข็ญตนเองไปสู่ความทุกข์ยากโดยไม่จำเป็น บางคนมุ่งมั่นที่จะรู้แจ้ง เขาขบฟันแน่นและใจดิ้นรนอยู่ตลอดเวลา อย่างนี้เป็นความพยายามมากเกินไป คนทั่วไปก็เช่นเดียวกัน พวกเขาไม่รู้ถึงสภาพเป็นจริงของสิ่งทั้งปวง (สังขาร) สังขารทั้งปวง จิตและร่างกายล้วนเป็นของไม่เที่ยง จงเฝ้าดูและอย่ายึดมั่นถือมั่น

บางคนคิดว่าเขารู้ เขาวิพากษ์วิจารณ์ จับตามองและลงความเห็นเอาเอง อย่างนี้ก็ตามใจเขา ทิฏฐิของใครก็ปล่อยให้เป็นของคนนั้น การแบ่งเขาแบ่งเรานี้อันตราย เปรียบเหมือนทางโค้งอันตรายของถนน ถ้าเราคิดว่าคนอื่นด้อยกว่า หรือดีกว่า หรือเสมอกันกับเรา เราก็ตกทางโค้ง ถ้าเราแบ่งเขา แบ่งเรา เราก็จะเป็นทุกข์.

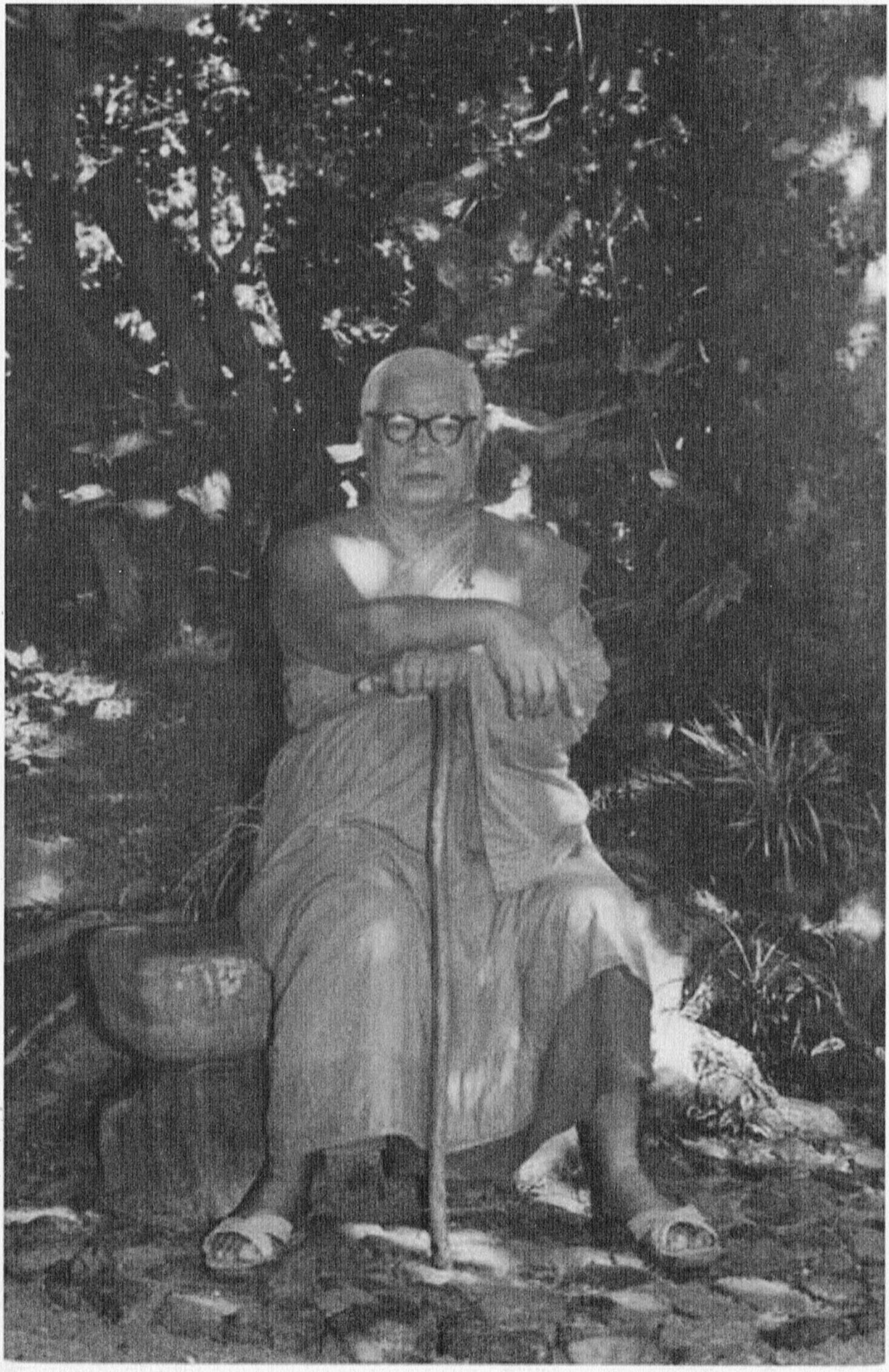

วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ๒ สถาน
เปรียบได้กับ “ขังคอก” และ “ชี้ทางให้บินไป”

...ลักษณะแห่งการบำเพ็ญประโยชน์ผู้อื่นของพระพุทธองค์นั้น อาจแบ่งได้เป็นสองสถาน กล่าวคือ สำหรับสัตว์ที่ยังอ่อน พระองค์ทรง **ขังคอก** เอาไว้ ส่วนสัตว์ที่แก่กล้าแล้ว พระองค์ทรง **ชี้ทางให้บินไป**

ที่ว่า **ขังคอกไว้** ก็คือให้อยู่ในกรอบวงของศีลธรรม อย่าให้พลัดออกไปนอกคอก จะเป็นเหยื่อของสัตว์ร้าย กล่าวคืออบาย แต่แม้กระนั้น พระองค์ก็ทรงสอนให้กระทำไปด้วยความไม่ยึดถือหรือติดแน่นในศีลธรรมนั้น ๆ ถึงกับตรัสเปรียบว่า **ธรรมะนี้เหมือนเรือแพ จะอาศัยมันเพียงที่ยังต้องข้ามทะเลเท่านั้น เมื่อถึงฝั่งแล้วไม่จำต้องแบกเอาเรือหรือแพขึ้นบกไปด้วย** กล่าวคือความยึดติด ซึ่งจะทำให้ขึ้นบกไม่ได้

ที่ว่า **ทรงชี้ทางให้บินไป** ก็คือ ทรงสอนให้ละวางโลกนี้ โดยมองเห็นในด้านในตามที่เป็นอย่างไรแล้วไม่ยึดถือ ไม่ติดอยู่ในโลก ไม่ติดอยู่ในธรรม สามารถข้ามขึ้นสู่โลกุตตร สภาพซึ่งทรงตัวอยู่ได้โดยปราศจากภพจากชาติ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยุ่งยากโดยประการทั้งปวง

ในขั้นที่สอนให้บุคคลหนักอยู่ในศีลธรรมนั้น มิใช่เพื่อให้ยึดถือเป็นเพียงให้เดินไปตามทางที่มีการอารักขาไปก่อน หรือให้อยู่ในคอกที่มั่นคง เพื่อใช้เวลาในขณะนั้นสร้างความสามารถให้แก่ตัวเองให้เข้มแข็ง กลายเป็นเป็ดไก่ที่ไม่ต้องอยู่คอกเล้าหรืออาศัยคนเลี้ยง เช่นลูกเป็ด ไก่อ่อน แต่ให้เป็นเป็ดสวรรค์ ไก่สวรรค์ หรือนกซึ่งโบกบินไปได้ในอากาศอย่างเป็นอิสระเสรี เพราะฉะนั้น ผู้ใดถอนตนออกมาได้เพียงใด ขอจงกรุณาเอ็นดูสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เพื่อนสัตว์ถอนตัวออกมาเพียงนั้น เมตตาที่มีอยู่นั้นจักเป็นเครื่องช่วยกำลังสมาธิ หรือช่วยกำลังจิตให้ผ่องแผ้วกล้าหาญยิ่งขึ้น

และข้อที่ว่าส่งเสริมกำลังปัญญาก็คือ ข้อที่ตนถูกซักไซ้ไต่ถามย่อมทำให้ต้องพินิจพิจารณาในอรรถธรรมนั้นมากขึ้น ละเอียดขึ้นนี่เป็นผลสะท้อน(reaction) ที่กลับมาได้แก่ตัวเองและส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก

ในพระบาลี(พระบาลีไตรปิฎก) **วิมุตตายตนสูตร** มีข้อความที่กล่าวไว้ว่า บุคคลบางคนได้บรรลุมรรคผลในเบื้องสูงเด็ดขาดถึงที่สุดได้ในขณะที่ตนกำลังพยายามตอบปัญหาเรื่องนั้นเองแก่ผู้อื่น ทั้งนี้ เนื่องจากว่าคนบางคนหรือบางประเภทมีความแปลกประหลาดบางอย่าง คือความคิดหรือปีติปราโมทย์ของเขาเกิดยากในเวลาอื่นแต่เกิดง่ายในเวลาจำเป็นจะต้องคิดเพื่อสอนผู้อื่น ในกรณีเช่นนั้นความคิดของเขาจะเกิดขึ้นเอง รู้เองไปพลาง แล้วพูดออกมาพลางอาบย้อมไปด้วยปีติปราโมทย์อยู่ตลอดเวลา ซาบซึ้งในอรรถรสแห่งธรรมชั้นประณีตอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า การพยายามคิดเพื่อสอนผู้อื่นในเมื่อถูกซักไซ้ไต่ถามนั้น นอกจากจะเป็นการช่วยยกสถานะทางวิญญาณของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้สูงขึ้นแล้ว ยังเป็นการช่วยให้ตนเองเข้าถึงพุทธธรรมได้ง่ายขึ้นอีก จึงเป็นสิ่งที่ควรพยายาม และยังจะเห็นได้ชัดเจนสืบไปว่า วิถีแห่งการเข้าถึงพุทธธรรมนั้น มีการประพฤติปฏิบัติตามแนวที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนสำคัญ และมีการบำเพ็ญประโยชน์ผู้อื่นเป็นอุปกรณ์เครื่องส่งเสริมเป็นสองชั้นอยู่ ดังนี้.

พุทธทาสภิกขุ

ปาฐกถาธรรม เรื่อง วิถีแห่งการเข้าถึงพุทธธรรม
ณ พุทธสมาคม กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๘๓

จากหนังสือชุดธรรมโฆษณ์
ชุมนุมปาฐกถาชุดพุทธธรรม
(หน้า ๙๐-๙๒)

ข่าวจาก ธรรมาศรมธรรมมาตา

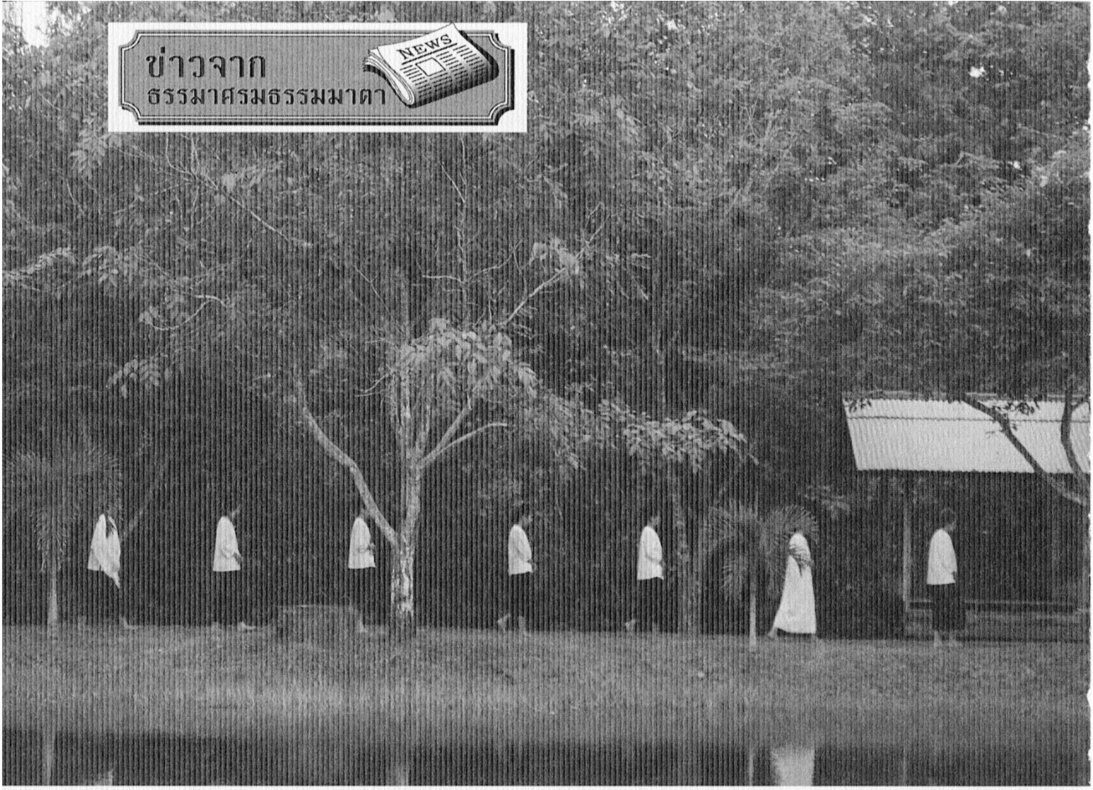

ธรรมาศรมธรรมมาตา เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับสตรี เกิดจากความดำริริเริ่มโดยตรงของท่านพุทธทาส ที่ประสงค์ให้เพศหญิงผู้ปรารถนาอุทิศชีวิตเพื่อพระธรรม ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรม ด้วยความมีจิตสำนึกที่เสียสละ ดำรงชีวิตที่เรียบง่าย มีความอดทนที่จะประพฤติปฏิบัติธรรมจนมีพระธรรมเป็นที่พึ่งแก่ตนเองอย่างสูงสุด สามารถนำธรรมะไปเผยแผ่แก่เพื่อนมนุษย์ และชาวโลกให้มีธรรมะเป็นที่พึ่งในการดำเนินชีวิต

ธรรมาศรมธรรมมาตา จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นอาศรมสำหรับผู้เป็น*ธรรมมาตา* คือ ทั้งมีธรรมเป็นแม่ และมีแม่เป็นธรรม **มีธรรมเป็นแม่** หมายถึง ผู้ที่สามารถศึกษาและปฏิบัติจนเห็นแจ้งชัดด้วยปัญญาว่า มีธรรมะเป็นที่พึ่ง **มีแม่เป็นธรรม** หมายถึง เมื่อศึกษาและปฏิบัติอย่างสูงสุดแล้ว สามารถกำเนิดบุตรทางวิญญาณโดยถ่ายทอดธรรมะอบรมผู้อื่นให้มีธรรมะเช่นเดียวกับตน...

โครงการปฏิบัติเฉพาะตน ยังคงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมได้เข้ามาใช้สถานที่แห่งนี้ สามารถสมัครได้ทั้งผู้ที่เคยและไม่เคยผ่านการอบรมจาก *ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกขพลาราม* โดยสมัครได้ตลอดปี

หากท่านผู้ใดมีความประสงค์ที่จะขอเข้ามาใช้สถานที่แห่งนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนตนและส่วนรวม สามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ **e-mail : dharmamata@hotmail.com** หรือโทรศัพท์ได้ที่หมายเลข ๐๘๖-๐๙๐-๓๒๙๖ หรือ **IDLINE PHAWITA2498**

ปฏิทินโครงการปฏิบัติธรรม

ณ ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกข์นานาชาติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

โครงการปฏิบัติธรรม ณ ธรรมาศรมธรรมมาตา มี ๒ โครงการ คือ

๑. โครงการเข้าพรรษา กับ ธรรมาศรมธรรมมาตา เพื่อฝึกความแข็งแกร่งของชีวิต ระยะเวลา ๓ เดือน ช่วงเข้าพรรษา (๑๔ กรกฎาคม - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕)

การรับสมัคร

ขอรับใบสมัคร และยื่นใบสมัครด้วยตนเอง ที่

อาคารธรรมทานมูลนิธิ (ชั้น ๒)
เลขที่ ๖๘/๑ หมู่ ๖ ต. เลม็ด อ.ไชยา
จ. สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ โทร ๐๘๖ ๐๙๐ ๓๒๙๖
email: Dharmamata@hotmail.com
หรือ info@dhammadana.or.th
IDLINE : PHAWITA2498

รับจำนวนจำกัด ประมาณ ๑๕ คน
เปิดรับสมัครตั้งแต่บัดนี้ถึง ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕

วันที่เข้าฝึกปฏิบัติ จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

๒. โครงการปฏิบัติเฉพาะตน

วัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความตั้งใจปฏิบัติธรรมได้มาใช้สถานที่แห่งนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนตนและส่วนรวม

การรับสมัคร

สามารถสมัครได้ตลอดปี

ทั้ง ๒ โครงการ

ติดต่อสอบถามรายละเอียดและขอรับใบสมัครได้ที่
อาคารธรรมทานมูลนิธิ (ชั้น ๒)

เลขที่ ๖๘/๑ หมู่ ๖
ต. เลม็ด อ.ไชยา
จ. สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐

โทร ๐๘๖ ๐๙๐ ๓๒๙๖

email : Dharmamata@hotmail.com
หรือ info@dhammadana.or.th
IDLINE PHAWITA2498

กิจกรรมของธรรมาศรมนานาชาติ (สวนโมกข์นานาชาติ)

เพื่อสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสวนโมกข์นานาชาติ จึงมีการจัดกิจกรรมทางธรรมเป็นประจำ มีดังนี้

อบรมอานาปานสติภาวนาสำหรับชาวไทย (วันที่ ๑๙ - ๒๗ ของทุกเดือน)

ลงทะเบียนและเข้าที่พัก วันที่ ๑๙

เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

สิ้นสุดการอบรม วันที่ ๒๗

เวลา ๐๘.๐๐ น.

คุณสมบัติของผู้อบรม อายุระหว่าง ๒๐ - ๖๕ ปี

อานาปานสติสำหรับครอบครัว (วันที่ ๑๑ - ๑๕ เมษายน)

ลงทะเบียน วันที่ ๑๑ เมษายน

เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

กลับ วันที่ ๑๕ เมษายน

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

อาจริยบูชา เนื่องในวันล้ออายุท่านพุทธทาส (วันที่ ๒๘ - ๓๐ พฤษภาคม)

ลงทะเบียน วันที่ ๒๘ พฤษภาคม

เวลา ๐๖.๐๐ - ๐๘.๐๐ น.

สิ้นสุดวันที่ ๓๐ พฤษภาคม

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

กิจกรรมนี้จัดขึ้นเป็นธรรมทาน ไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย

การอบรมสำหรับชาวต่างประเทศ (วันที่ ๑ - ๑๑ ของทุกเดือน)
อบรมอานาปานสติภาวนาภาษาอังกฤษ

ลงทะเบียนและเข้าที่พัก
ในวันสิ้นเดือนของทุกเดือน
เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.
สิ้นสุดการอบรม วันที่ ๑๑
เวลา ๐๘.๐๐ น.

ค่าใช้จ่าย ๒,๐๐๐ บาท ต่อท่าน

ติดต่อสอบถามรายละเอียด

อาคารธรรมทานมูลนิธิ (ชั้น ๒)
เลขที่ ๖๘/๑ หมู่ ๖ ต. เลม็ด อ.ไชยา
จ. สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐
โทร ๐๘๖ ๐๙๐ ๓๒๙๖
email: Dharmamata@hotmail.com
หรือ info@dhammadana.or.th
IDLINE PHAWITA2498

สมาชิกอุปถัมภ์

๑	คุณสุชีรา เจริญธรรม	๑,๐๐๐	บาท
๒	คุณประทุม บรรจงดวง	๗,๐๐๐	บาท
๓	คุณนิพนธ์ วิชัยดิษฐ์	๕๐๐	บาท
๔	พ.ต.อ.ประเทือง นาคบัว	๕๐๐	บาท
๕	คุณมยุรี ไทยถิ่นงาม	๒,๐๐๐	บาท
๖	คุณสุภร จักรปาณิรักษ์	๑,๐๐๐	บาท
๗	คุณเสาวนีย์ ตันติสุนทรรักษ์	๒๐๐	บาท
๘	คุณชนญญา ชัยวงศ์โรจน์	๔,๐๐๐	บาท
๙	คุณจงจิตร วสุรธราธรรม	๕,๐๐๐	บาท
๑๐	คุณบุหงา ปรารมย์	๒,๐๐๐	บาท
๑๑	คุณศิราภรณ์ รจนา	๓๐๐	บาท
๑๒	คุณสปันนา วรงค์พรกุล	๕๐๐	บาท
๑๓	คุณอรอนงค์ ชันรัตน์	๓,๐๐๐	บาท
๑๔	คุณสุวพร เซ็มเฮง	๒,๐๐๐	บาท
๑๕	คุณพัฒนา เซ็มเฮง	๑,๐๐๐	บาท
๑๖	คุณณัฏฐิกา ธงชัย	๑,๐๐๐	บาท
๑๗	คุณเกศรา เลิศไกร	๕๐๐	บาท
๑๘	คุณรำพา เสร็จกิจ	๓๐๐	บาท
๑๙	คุณวรรณดี ม้าลำพอง	๑,๐๐๐	บาท
๒๐	พญ.ศรียา วัฒนพาหุ	๓,๐๐๐	บาท

๒๑	คุณพัทธนันท์ ตันติไพจิตร	๕๐๐	บาท
๒๒	คุณจันทร์วรรณ อดทน	๓๐๐	บาท
๒๓	คุณกานดา เหรียญไพโรจน์	๕๐๐	บาท
๒๔	พ.ต.ท.ศึกษา เพชรศิริ	๖๐๐	บาท
๒๕	คุณนิรดา จันทรรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
๒๖	คณสถิตพงษ์		
	มนต์ศิริ ทองทิพย์กุล	๔๐๐	บาท
๒๗	คุณภรณี แซ่โค้ว	๒,๐๐๐	บาท
	คุณจิวเจ้ง แซ่ลิ่ม	๕๐๐	บาท
	คุณนันทา แซ่ลิ่ม	๕๐๐	บาท
	คุณปริชาติ แซ่โค้ว	๒๐๐	บาท
	คุณกอแก้ว	๑๐๐	บาท
๒๘	พญ.ประภา รัตนไชย	๕,๐๐๐	บาท
๒๙	คุณอบรม ทองคำ	๒,๐๐๐	บาท
๓๐	คุณสายสัมพันธ์ ปัญญศิริ	๑,๐๐๐	บาท
๓๑	คุณนันทวัน เทียนรุ่งโรจน์	๕๐๐	บาท
	คุณณัฐริกา บุญปั๋น	๒๐๐	บาท
	คุณจงกลรัตน์ บุญฤทธิ์	๑๐๐	บาท
๓๒	คุณปภาดา เพียรเลิศ	๑,๐๐๐	บาท
๓๓	คุณเจียมจิตร แก้วประพันธ์	๕๐๐	บาท

๓๔	คุณมยุรี แซ่เตียว	๒๐๐	บาท
๓๕	คุณกัลยาณี โชติพันธ์	๒,๐๐๐	บาท
๓๖	คุณจันทร์เพ็ญ วิสุทธิรังษีอุไร	๑,๐๐๐	บาท
๓๗	คุณรติกร ชัยจิรยากุล	๕๐๐	บาท
๓๘	คุณกอบกุล พูลปัญญาวงศ์	๒,๐๐๐	บาท
	รวม	**๕๘,๔๐๐**	**บาท**

หมายเหตุ ยอดรวมบริจาคถึงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

ให้ระวัง!

ตา หู จมูก ลิ้น กาย ให้ดี ๆ

มันจะปล่อยอะไร ๆ เข้าไปในใจ

แล้วก็จะเป็นนรก-สวรรค์

แล้วมันก็ "หลอก" ทั้งนั้น

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมบรรยายเรื่อง ที่แท้ท่านไม่ได้เป็นอะไรกับเรา

จากหนังสือ พุทธจริยา (ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส)

กองบรรณาธิการวารสารธรรมมาตา ขอเรียนให้ทราบว่า ผู้ที่มีจิตศรัทธาสนับสนุนการพิมพ์วารสารธรรมมาตา ท่านผู้ใดไม่ได้รับใบอนุโมทนาบัตร กรุณาตรวจดูชื่อของท่านจากรายชื่อสมาชิกอุปถัมภ์ ซึ่งแสดงว่า ธรรมทานมูลนิธิได้รับแล้ว และหากท่านได้โอนเงินผ่านบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาไชยา ชื่อบัญชี ธรรมทานมูลนิธิ เลขที่บัญชี ๕๔๑-๒-๐๔๕๖๗-๐ **กรุณาส่งสำเนาใบนำฝากมาที่ธรรมาศรมธรรมมาตา หรือ e-mail:dharmamata@hotmail.com โดยระบุชื่อ ที่อยู่ และวัตถุประสงค์ในการบริจาคให้ชัดเจน เพื่อจัดส่งอนุโมทนาบัตรไปให้**

กราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พบกันฉบับหน้า ธรรมสวัสดีค่ะ

จุดยอดของ วิธีปฏิบัติ
ทำอย่างไรถึงจะเป็นผู้บรรลุนิพพาน?

...เรื่องมีอยู่ว่า พระสาวก (พระมหาโมคคัลลานะ) ทูลถามพระพุทธองค์ว่า **สังขิตเตนะ** ด้วยวิธีการอย่างย่นย่อ ทำอย่างไรภิกษุจะเป็นผู้หลุดพ้นแล้วโดยความสิ้นไป แห่งตัณหา หมายความว่า...โดยย่อ ทำอย่างไร ภิกษุจะเป็นผู้บรรลุนิพพาน?

พระพุทธเจ้าก็ตรัสพุทธพจน์นี้ขึ้นมาว่า ภิกษุได้สดับหลักการที่ว่า **สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสาย** แปลว่า **ธรรมทั้งปวงไม่อาจจะยึดมั่นถือมั่นได้** เพราะเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เมื่อรู้เข้าใจความจริงของมันก็จะไม่ยึดติดถือมั่นสิ่งใดในโลก จึงไม่เร่าร้อน ก็จะสงบเย็นนิพพาน

รู้ว่าธรรมทั้งปวงไม่อาจยึดมั่นได้ ก็คือ

รู้สภาวะของมันที่เป็น **ทุกข์**
ความยึดมั่นที่จะต้องละนั้น คือ **สมุทัย**
ปัญญาที่ทำให้ละความยึดมั่นนั้นเสียได้ก็เป็น **มรรค**
เมื่อละความยึดมั่นได้ ก็สงบเย็น นิพพาน คือ **นิโรธ**

หลักนี้ นับว่าเป็นจุดยอดของการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายในขั้นที่ถึงปัญญาเลย ซึ่งให้รู้เท่าทันความจริงว่า สิ่งทั้งหลายมันเป็นของมันตามสภาวะของธรรมชาติ เช่น เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน เราจะเอาความยึดมั่นถือมั่นของเราไปกำหนดมันไม่ได้

ตกลงว่าเท่าที่มีการกล่าวถึงหัวใจพระพุทธศาสนากันหลายแบบหลายแนวนั้น ทั้งหมดก็เป็นอันเดียวกัน ต่างกันโดยวิธีพูดเท่านั้น และขอย้ำว่าอย่ามัวพูดว่า อย่างนั้นก็ได้ อย่างนี้ก็ได้ ขอให้จับหลักลงไปให้ชัด และปฏิบัติให้มั่น ให้เด็ดเดี่ยวแน่ลงไป...

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) จากหนังสือ แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา

เรียน สมาชิกทุกท่าน เนื่องจากวารสารธรรมมาตา เป็นวารสารที่พิมพ์เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน จึงมีผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์วารสารดังกล่าว ตามรายนามที่แสดงไว้ คณะบรรณาธิการขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง หากท่านผู้อ่านท่านใดมีจิตศรัทธาที่จะร่วมสนับสนุนการพิมพ์วารสารธรรมะ เพื่อเป็นธรรมทานให้แก่ผู้ที่สนใจใฝ่ธรรมต่อไป ท่านสามารถร่วมบริจาคได้โดยวิธี

๑. โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาไชยา ชื่อบัญชี ธรรมทานมูลนิธิ (ธรรมโฆษณ์) เลขที่บัญชี ๕๔๑-๒-๐๔๕๖๗-๐

๒. ส่งธนาณัติสั่งจ่าย ธรรมทานมูลนิธิ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ ปณ. ไชยา

๓. บริจาคโดยตรงได้ที่ชั้น ๒ อาคารคณะธรรมทาน สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

<u>หมายเหตุ</u>

- สำหรับผู้ที่โอนเงินผ่านธนาคาร กรุณาส่งสำเนาใบนำฝากมาที่ **ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกขพลาราม** หรือ **e-mail:dharmamata@hotmail.com** โดยระบุชื่อและที่อยู่ให้ชัดเจน

- ในการบริจาคไม่ว่าโดยวิธีใดขอให้ระบุว่า เพื่อสนับสนุนการพิมพ์วารสารธรรมมาตา รวมทั้งแจ้งชื่อและที่อยู่ให้ชัดเจน เพื่อการจัดส่งใบอนุโมทนาบัตร และการจัดส่งวารสารฉบับต่อไปได้อย่างถูกต้อง

- หากไม่มีการแสดงความประสงค์เป็นอย่างอื่น คณะบรรณาธิการจะขออนุญาตพิมพ์รายชื่อผู้บริจาคทุกท่านในวารสารธรรมมาตาในฉบับต่อไป

ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกขพลาราม

อาคารคณะธรรมทาน ๖๘/๑ หมู่ที่ ๖
ต.เลม็ด อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๕

เรียน สมาชิกวารสารธรรมมาตา

วารสารธรรมมาตา ที่ท่านผู้อ่านกำลังถืออยู่ในมือขณะนี้ เป็นวารสารฯ ของปีที่ ๑๖ เล่มที่ ๒

คณะบรรณาธิการวารสารธรรมมาตา ขอขอบพระคุณสมาชิกทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและตอบกลับขอรับวารสารฯ เป็นรายปีมาด้วยดีตลอด

สำหรับท่านที่มีความประสงค์จะขอรับวารสารปีที่ ๑๖ (ตลอดปี ๓ เล่ม) โปรดแจ้งความจำนงของท่านไปยัง คณะบรรณาธิการวารสารธรรมมาตา โดยส่งจดหมาย ไปรษณียบัตร หรือ **e-mail : dharmamata@hotmail.com** พร้อมทั้งระบุว่า **ท่านได้รับประโยชน์จากการอ่านวารสารธรรมมาตาอย่างไร?**

หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะประการใดเกี่ยวกับวารสารธรรมมาตา กรุณาแจ้งไปยังคณะบรรณาธิการ จักเป็นพระคุณอย่างสูง เพื่อที่จะได้ปรับปรุงพัฒนาให้ยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ขอขอบพระคุณ

คณะบรรณาธิการวารสารธรรมมาตา

น หิ สพฺเพสุ ฐาเนสุ ปุริโส โหติ ปณฺฑิโต
อิตฺถีปิ ปณฺฑิตา โหติ ตตฺถ ตตฺถ วิจกฺขณา

"ใช่ว่าบุรุษ จะเป็นบัณฑิต ไปเสียในที่ทุกแห่ง ก็หาไม่, แม้สตรี เมื่อใช้วิจักขณญาณอยู่ในที่นั้นๆ ก็เป็นบัณฑิตได้"

แม้ว่า คาถาที่มานั้น คำกล่าวนี้ เป็นคำกล่าวของพวกเทวดา จำนวนหนึ่ง แต่ถ้าจะทูลขอให้พระพุทธองค์ตรัส ก็จะตรัสอย่างนี้ ด้วยเหมือนกัน,

ดังนั้น จะจัดว่าเป็นพระพุทธภาษิตได้อยู่นั่นเอง.

พุทธทาส อินทปัญโญ

ธรรมโฆษณ์อรรถานุกรม. กรุงเทพ: หจก. ภาพพิมพ์ จำกัด,
พิมพ์ครั้งที่ ๑, พ.ศ. ๒๕๓๓.
กลุ่มปฏิบัติงานเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
เลขที่ ๗๗ สุขุมวิท ๑๐๓ (ซอยอุดมสุข) กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๖๐

ธรรมาศรมธรรมมาตา Dharma Mātā Hermitage.

โครงการเข้าพรรษา

ระหว่างวันที่ ๑๔ กรกฎาคม – ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

(รุ่นที่ ๕)

ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกข์นานาชาติ